Tänast lehte 8 lehekülge. Hind 5 senti.

Tallinna TEATAJA

Erapooletu majandus-poliitiline nädalaleht.

TOIMETUS ja TALITUS:
Tallinn, Pikk tän. 46. — Telef. (2)22-76.
Avatud kell 9—17.

TELLIMISE HINNAD:
1 kuu peale postiga . . . 25 senti.
3 „ „ „ . . . 65 „
6 „ „ „ . . . 120 „
12 „ „ „ . . . 225 „

KUULUTUSTE HINNAD:
Kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 s. ja teksti sees 12 senti mm. veeru laiuses.

Nr. 8. — 25. oktoobril 1930. a. Ilmub igal laupäeval. I aastakäik.

Soome valitsusele avaldati usaldust.

Nõuti relvu! — Sotsialiatid oppositsioonis. — Isamaalised organisatsioonid likvideerimisele.

(Oma kirjasaatjalt traaditeel.)

Helsingist, 25. okt. Eilsel eduskunna koosolekul tuli väljaspool järjekorda arutusele valitsuse deklaratsioon oma tegevuse kohta lähimas minevikus ning seletusi valitsuse suhtumisest vägivallategudesse.

Deklaratsiooni puhul võttis sõna siseminister Kuokkanen, kes kordas deklaratsioonis mainitud seisukohti ning toonitas veel kord, et valitsus ei võinud äärmisi abinõusid tarvitusele võtta.

Oma kõnes mainis minister veel, et on leidunud kodanikke, kes on nõudnud radikaalseid abinõusid valitseva korra kaitsmisel. Soovitati selleks isegi relvu tarvitada. Nende kodanikkude arvates ei tohtivat ka inimelude ohverdamine kohutada seadusliku korra mõjuvast kaitsest.

Valitsusele on etteheidetud aeglast vägivallategude uuringut ja vähest reageerimist neile. Ent maahärrade aruannetest, mis täna pärale jõudsid, selgub, et uurimised seotud on suurte raskustega. Harilikult tegutsesid küüditajad hommikupoolel ööd, mil vähe inimesi liikvel. Samuti teostasid küüditamisi võõrad isikud. Need mõlemad faktid raskendasid jälgimist, sest politsei ei saanud abi kõrvalistelt isikutelt.

Peale sseministri kõnet võttis sõna sotsialistide juht, end. peaminister Väino Tanner, kes võrdlemisi käredas toonis arvustas valitsuse tegevust. Eriti mõistis ta hukka omavalitsuste ähvardamise ja surveabinõude tarvitamise nende vastu. Valimisteaegne valitsuse tegevus ei ole ka õige olnud. Sootu ümberpöördult: valitsus on isegi seadusevastaselt tegutsenud. Hra Tanner heitis ka valitsusele ette sümpatiseerimist Lapua liikumisele ja nõudis Lapua liikumise juhatuse, Suomen *Lukko* (kommunismivastane organisatsioon) ja väerinnameeste Liidu likvideerimist.

Maalaisliidu kõneleja teatas, et rühm kiidab valitsuse tegevuse heaks ja hääletab lihtüleminekuvormeli poolt.

Väikemaapidajate esitaja, esmakordne selline nähe Soome eduskunnas, teatas käredas toonis, et on valitsuse vastu. Tema häälest oleneb tulevikus kommunismivastaste seaduste läbiminek eduskunnas. Kui sotsialistid suudavad ta oma poole meelitada, võib tema hääl määrata Soome saatuse.

Pärast seda, kui nii koondus- kui ka eduerakond olid deklareerinud oma poolehoidu valitsusele, astus kõnetooli aastates peaminister Svinhufvud.

Oma isamaalsusest hoovavas kõnes kriipsutas peaminister m. s. alla rahvaliikumisega saavutatud suuri plusse. Endine seisukord oli väljakannatamatu. Seaduse vaim ei olnud seaduse tähega kooskõlas. Svinhufvud teatas, et praegune valitsus suhtub Lapua liikumisse jaatavalt.

Sotsialist Tanneri küsimusele, kas usaldab valitsus praeguseid sõjaväe juhte, vastas peaminister jaatavalt.

Hääletamisel sai lihtüleminekuvormel poolt 125 ja vastu 66 häält. (Sotsialistid.)

Märkida tuleks, et rootslased ei avaldanud oma seisukohte valitsuse deklaratsiooni suhtes.

Soome saavutab 5000 tonni

või valjaveos Saksa.

Mäletatavasti sõlmiti Soome ja Saksa vahel erileping, mille järele Soome sai õiguse Saksamaale sisse vedada võid 5000 tonni aastas, kus juures selle määra toll on 50 Rmk. 100 kg. pealt. Soodustus on maksev 1933. a. lõpuni.

Endistel aastatel oli Soome või sissevedu Saksamaale pea alati alla 5000 t. aastas. Nagu nüüd kuuleme, osutab või müük tunduvat kasvu. Kuni septembrikuuni viidi võid Saksamaale 3.600.000 kg. ning praegu läkitatakse iga nädal umbes 100.000 kg. Sellega on enam kui kindel, et Soome kasutab täiel määral oma soodustusi, millistest meie oma välisaparaadi saamatuse tõttu ilma jäime.

Rahvusvaheline ratsionaliseerimise instituudi direktor.

Lyndall Urvick saabub 5. novembril Eestisse. Külaline viibib Eestis ühe päeva, et tutvuneda siinsete saavutustega ratsionaliseerimise alal.

Liigub!

Maksudevalitsuse korraldusel algavad esmaspäeval Tallinnas kursused maksuametnikele otse- ja aktsiisi-maksu alal, millest on kohustatud võtma osa kõik ametnikud alates abidirektoritest ja asjaajajatest. Loengud on õhtuti kella 6—9 ja lektoritena esinevad maksudevalitsuse juhtivad jõud, samuti ka mõned eriteadlased.

Suhkrumäed ladudes.

Suur ärimehed magusa suutäie ootel. — Kas tuleb suhkrutoll? Majandusministeerium seletab.

Majandusministeeriumi ringkondades on omal ajal algatatud suhkrutollide küsimust. Tõsi, algatus on pärit pea Noa aegadest, ent raske riigi aparaat ei suuda küllalt elastselt kohaneda aja nõuetele. Kui juba kord algatatud, siis on raske sellest algatusest loobuda.

Nagu ikka, nii ka nüüd: suurärimeeste kõrvu ulatusid tolli määramise kavatsused. Viivitamatult haarati kinni järjekorralisest suuroperatsiooni võimalusest. Laev laeva järele ujus majesteetlikult Tallinna sadamasse, suhkrukott suhkrukoti järele rändas ladudesse. Operatsiooni suurus selgub alles siis, kui dokumendid kõnelevad.

üle miljoni kilo suhkru sisseveost 10 päeva jooksul. Kuna kogu Eesti rahvas ühe aasta jooksul tarvitab umbes kaks miljoni kilo suhkurt, ulatub suurärimeeste tollita sissetoodud suhkur poole aasta tarvitusele.

Kui arvestada, et suhkrutoll tõstetakse 20 sendile kilolt, mis majandusministeeriumi segaste seletuste järele enam kui tõenäolik, siis moodustab tollivahe üle 7 sendi kilolt. Üle miljoni kilo à 7 senti puhast tulu tolli arvel — milline meelitav suutäis!

Siis tuli kurikuulus „majandusparlament" Börsisaalis. Tollinormide avaldamine mõjus välguna selgest taevast, rabades kõigepealt majandusministeeriumi. Toibudes esimesest hämmastusest lansseeriti sealt ajakirjandusse teateid majandusministeeriumi eitava seisukoha kohta tollide suhtes. Näis, nagu hakkaksid suurärimeeste suhkrumäed sulama.

Ent siis tuli mõjandusministeerium oma ametliku seletusega. See kõlab järgmiselt:

„Ette heidetud on suhkrutolli tõstmise kavatsust. Senine toll on 12,4 senti kilo. K. Korneli kavas sama. Lätis 14,6, Saksamaal 28,7, Tschehhoslovakkias 28, Poolas 20. Meil võeti esimesel lugemisel 15 s., kuna komisjon teisel lugemisel on seda arvu miskipärast tõstnud 20-le. Olgu tähendatud, et toll ei ole mingi pühadus, mida kunagi muuta ega puudutada ei tohi. Kui vaadata suhkruhinda, siis oli see 1927. a. kevadel, kui K. Korneli aegne tariif riigikogule esitati, suurmüügil 47,4 s. kilo. Praegu on see ümmarguselt 26 s. Komisjon katsus hinda ümmarguseks teha, kusjuures hind oleks tõusnud 28—29 s. ja millega riigikassa oleks saanud umbes 700.000 krooni, et katta tollialandusi teiste ainete pealt. Ministeerium aga, kui niisugune, tariifitõstmist ei poolda".

Ühe sõnaga, on tõstetud ja ei ole; majandusministeeriumis pooldati 15 senti kilolt, aga majandusministeerium, kui niisugune, tolli ei poolda.

Kummalised on meie majanduspoliitika teed. Välismail tekitab suhkruhindade langemine turul paanika. Kaalutakse suhkru söötmist loomadele, kuna väljavedu ennast ei tasu. Meil kruuvitakse hinnad kunstlikult kõrgele. Suurärimehed hõõruvad käsi, ent „väike mees" pingutab rihma.

Või on see nii nagu „Rahva Sõna" kirjutab:

„Kuidas aga 2. lugemisel suhkrutoll 20 senti kilo peale tõsteti, seda ei tea A. Merits isegi sama tollitariifi komisjoni juhatajana. Olla kudagi „läbi libisenud".

Ondsad on need, kes oma tegude eest vastutust ei pea kandma!

Eesti-Läti läbirääkimised

kaubalepingu laiendamise asjus jatkuvad kuulu järele veel käesoleva kuu lõpul Riias, kuhu meie delegatsioon sõidab.

Tuleks soovitada, et ka siin saadaks üle surnud punktist ja et läbirääkimised ei piirduks ainult vastastikuste komplimentide ja väheütlevate communique'dega. Nüüd, kus kogu Euroopa on vähemalt teoreetiliselt aru saanud majandusliku „Euroopa unioni" tähtsusest, peaksime meie püüdma tõendada majandusliku liitu in praxi.

Itaalia saadik lahkus.

Krahv Viganotti-Giusti ärasõidu puhul reede õhtul oli jaama kogunenud ootamatult suur hulk saatjaid. Diplomaatkond in corpore, välisministeerium ministriga eesotsas, valitsuse liigetest võis, nii palju kui pime jaam seda võimaldas, veel näha siseminister Anderkoppi.

Isiklikke sõpru oli samuti suurel määral ilmunud. Jumalagajätt südamlik.

Jaama pimedus on enam kui lohakus ja tekitas ka välismaalaste hulgas palju meelehärma.

Kaubaleping Soomega.

Läbirääkimised novembri alul.

Soome saadik *A. Vuorimaa* sõidab tuleval esmaspäeval Helsingisse. Seal viibimise ajal selgub ka Eesti ja Soome vaheliste läbirääkimiste jatkamise aeg. Kuuldavasti oodatakse nende algust novembri esimestel päevadel, kuna Eesti ja Läti läbirääkimistega pidi algust tehtama juba käesoleva kuu lõpul. Et aga mõned Läti delegatsiooni kuuluvad isikud võtavad osa ka läbirääkimistest Leeduga, võib arvata, et meie siiski enne soomlsatega läbirääkimisi alustame.

Kõrged laenuprotsendid Soomes.

Nõutakse alandamist.

Soome töösturite ja kaupmeeste organisatsioonid on pööranud Soome Pankade Liidu poole palvega laenuprotsendi alandamiseks.

Palves põhjendavad töösturid oma sooviavaldusi sellega, et nemad välisturgude puudusel valmistavad peamiselt siseturu kaupa, mille tasumine edeneb võrdlemisi visalt. Töösturid kasutavad aga ise lühikeajalisi krediite, makstes neist kõrgeid protsente. Kõrged maksud ja suured protsendid ähvardavad tööstuse tasuvust. Sellega kõigutatakse kogu rahvamajanduse alust. Tagajärjed võivad kujuneda katastrofaalseteks. Hädaohu kõrvaldamiseks paluvad töösturid pankasid alandada protsente ka hojusummadelt, sest need on pankade vahelise võistlusega kõrgele kruuvitud ning sunnivad panke võtma oma laenudelt vastavalt suuremaid protsente.

Samu põhimõtteid käsitleb ka kaupmeeskonna märgukiri.

Nagu näha, kannatab ka Soome tööstus ja kaubandus samade raskuste all kui meiegi.

Palju kisa, vähe villu...

Inglaste kuiv huumor on leidnud nii mitugi ütelust. Neist on eelpooltoodud sagedasti tarvitusel poliitiliste või teistlaadi üldsuse huvides peetavate läbirääkimiste kohta, mis on kärarikad, end tulemusilt vähesed. Tundub, et selle lause tarvitamine möödunud pühapäeval peetud Kaubandus-Tööstuskoja koosoleku kohta on enam-vähem õige. Kärarikkuse poolest ei jätnud koosolek midagi soovida, kuid tulemusilt kujunes see õige negatiivseks, kui mitte arvestada varemalt valmistatud resolutsioonidega en gros.

Eelmises numbris ennustasime, et mainitud koosolek vaevalt suudab midagi pakkuda, juhtnööre ja tõsiseid nõuandeid ootavale kaupmeeskonnale ja väike- ning kesktöösturitele. Koosolek tõendas kahjuks meie ennustuse tabavust. Suurist ja mitmetunnilistest läbirääkimistest hoolimata ei puudutatud Koda esindavate isikute poolt kordagi ülalpool mainitud tõsiste töömeeste soovisid. Jutuajamine keerles enamasti üksiku asja, nimelt tekstiiltollide ümber, kus suurtööstuse esindaja ja kaupmeeskond tühjendasid südamele kogunenud vaenu. Ent positiivseid tulemusi ei toonud ka need avaldused mitte. Erapooletule vaatlejale jäi siiski mulje, et kaupmeeskonna etteheited üpris hästi põhjendatud olid ning et suurtööstuse nimel kõnelev isik ei suutnud kuigi palju veenda tollide tarvilikkuses. Mõnel pool on läbirääkimiste järelkajana tõstetud küsimus, kas on n.-n. kodumaa riide eelistamisel tõsist mõtet, s. t., kas selle rahvamajanduslik kasu on silmapaistval ja võhikulegi arusaadaval kujul väljendunud? Kas on suurtööstus, kes meeleheitlikult tolle kaitseb, suutnud või katsunudgi tõestada, et näit., meie tööliskond on tollidest otsekohest kasu, oletagem kas või palgatõstmise kujul saanud? Silmaspidades neid tähelepanuväärivaid summe, mis välisriide sisseveo keelu ja sellest tingitud kodumaa riide „sunniostu" puhul on voolanud suurtöösturi taskusse, võiks eelduda, et see vähemalt tööliste elu parandades aitaks suurendada nende ostujõudu, mis annaks end tunda ka laiemates ringkondades.

Kaubandus-Tööstuskoja koosolekul oli kuulda m. s. etteheiteid äride ja tööstuste asutamise kohta ilma kalkulatsioonideta. Kui meie ei eksi, tuli see etteheide Koja enese ringkondadest. Sel puhul tahaksime jällegi meelde tuletada kaupmeeste ja väike- ning kesktöösturite sagedaseid sooviavaldusi nõuandjate ja instruktorite ning kalkulaatorite saamiseks Koja poolt. Ent meie hääl on jäänud hüüdjaks hääleks kõrbes. Kaubandus-Tööstuskoda, kelle otsekohestesse ülesannetesse kuulub m. s. ka selliste nõuandjate hankimine, heatahtliku nõuande korraldamine edasipüüdjatele kaupmeestele ning väike- ja kesktöösturitele, ei ole selles asjas sõrmegi liigutanud. Ja siiski maksavad need mehed tunduva osa Koja väljaminekutest!

Pärast möödunud koosolekut on mitmeis asjasthuvitatud ringkondes arutatud kutselise kirjanduse eraviisil krjastamist. Puuduvad pea algelisemadgi nõuanderaamatud. Kui Koda ei suuda oma ühelegi kolmekümne ametniku hulgast anda pisut kutselisi teadmisi, siis ollakse nii kaupmeeste kui väike- ja kesktöösturite ringkondades arvamisel, et peab ise endale appi tulema ja vähemalt raamatute näol esialgseid juhtnööre andma. Kuigi praegu ohverdatakse suuri summe tegujõuetule Kojale, arvatakse siiski, et suudetakse luua majanduslikke võimalusi enese arendamises.

Pühapäevane koosolek tõendas veel kord, et kaupmeeskonnal ning väike- ja kesktöösturitel ei ole sealt midagi head oodata. Kui tahetakse mingeid parandusi saavutada, tuleb neid teisi teid mööda hankida. Ei ole heapalgalistelt Koja ametnikkudelt oodata juhatust ega nõuandeid m. s. tolle protokolliuputuse vastu, mis ähvardab matta keerulistes vormiküsimustes vilumatu väike- ja kesktöösturi. Ka meie kaupmeeskond on põhjalikult pettunud. Pühapäeval nähti vast selgemini kui kunagi enne, et Kaubandus-Tööstuskoja suuna ja tegevuse määravad vähesed suurärimehed ja -tööstrid. Väike- ja kesktöösturid oma kahe sektsiooniga on mõjutu ja nähtavasti isegi soovimatu element. On ülim aeg sellest oma järeldused teha.

Observer.

Tallinna Teataja

on Teie huvide eest valvel.

Mis sünnib Soomes?

Kui Soome rahvas tõusis spontaanselt kommunismi vastu, läbistas kogu maailma imetluse ja lugupidamise laine. Kõik kannatavad kommunismi batsilluse all, mis mõningais riiges on suutnud tungida sügavale organismi, mõningais aga alles asunud sitkele kallaletungile. Meie teame, kus tolle kardetava batsilluse pesa asub, ent puudub jõud selle lõplikuks hävitamiseks. Sealt juhitud kihutustöö aga sunnib meid alati lahtiste silmadega sammuma.

Soome, tahtes olla parlamentaarne ja rahvavõimuline riik, võimaldas ka kommunistidele avaliku ja takistamata tegevuse. Neil olid suured kinnisvarad, puhkekodud ja seltsimajad, kus korraldati käredaid koosolekuid ja sõimati — nagu alati — kodanlist riiki. Eduskond kannatas oma keskel 23 kommunistlikku rahvasaadikut, kes samasuguse ägedusega viskasid kodanlisele korrale ränku süüdistusi näkku. Ent soomlane on kannatlik ning isegi töömaaterror, mille tõttu n.-n. valgetel töölistel pea võimatu oli korralikku teenistust leida, ei kutsunud veel vastuabinõusid välja. Lehed kubisesid sõnumeist, kuidas m. s. Eesti vabadussõjast osavõtnuid töölisi „punaste" tööliste terroriga sunniti töölt lahkuma. Mõnikord tarvitati nende vastu isegi vägivalda. Kuid Soome rahvas ei ärganud veel. Alles siis, kui Põhjamaa usklikud talupojad tundsid end oma pühimais tundeis haavatuina, haaras kommunismivastane liikumine suuri rahvahulki, kujunedes ütlemata kauniks nii oma hingeliste motiivide kui ka oma väljendusviiside poolest.

Esimeses vaimustuses toimepandud „küüditused" ei äratanud maailma arvamises halba vastukaja, kuigi juba siis hoiatavaid hääli kuuldus. Kuid saadi aru, et iga suure rahvaliikumise ajal võivad tekkida väiksed väärsammud. Leidus isegi neid, kes sellise kommunistide Venemaale saatmise tunnistasid täiesti kõlbulikuks võitlusabinõuks kommunismi vastu. Võib arvata, et endise presidendi küüditamise ärajäämisel oleksid kommunistide vägivaldsed „paradiisi" saatmised jäänud karistamatuks. Ent Stahlbergi äraviimine oli saatuslik eksisamm. Soome Vabariigi esimene president on isiklikult suures lugupidamises nii Soome rahva kui ka poliitikute keskel. Pealegi on ta kaugelt üle 60 a., pidades omal ajal end liig vanaks selleks, et uuesti kandideerida presidendi kohale. Lapua liikumine aga ajas kõik vanad võitlejad liikvele ja nii lasi ka Stahlberg end asetada eduerakonna nimekirja etteotsa.

Ühenduses tema äraviimisega toimepandud puistamine on toonud päevavalgele asju, mis ähvardavad põhjalikult kompromiteerida kogu Lapua liikumist, kuigi see otse ei ole vägivallategudesse segatud.

Soome kindralstaabi ülema vangistamine tõendab, et teataval osal kaitseväest oli tahe etendada mõjuvat osa poliitilisel areenil. Tõsi, seal on kaitseväe seisukord pisut erinev, näit. meie omast. Saksa koolituse saanud „jäägrid", kes isamaalistel motiividel põgenesid maailmasõja ajal Saksamaale ja hiljem sealt pea ainsamatena sõjalise eelhariduse saanutena (Soome oli enese Vene tee nistusest vabaks ostnud) kodumaale pöörasid, omasid kohe alguses suurt mõju. Juba siis kaalus nende sõna poliitikas midagi, kuigi ainult kaudsel teel. Hiljem vallutasid tugeva korporatsioonivaimuga jäägrid kõik tähtsamad kohad kaitseväes, kõrvaldades neid mõningaid veneaegseid ohvitsere, kes vähegi mõjuvamal kohal oli.

Võib ettekujutada, et jäägrite kavatsused „kõvemakäelise valitsuse" loomiseks teatava diktatuuri näol, olid lõpeks tingitud valust ja pettumusest, mis parlamentaarne kord Soomes neile valmistas. Näib ju lõpeks olevat nii, et parlamentaarne kord praegusel kujul sobib ainult oma emamaale, Inglisele, samuti kui faschism ainult Itaaliale.

Viimased sündmused tõendavad, et Soomes oli midagi hõõgumas tuha all, midagi, mis oleks tähendanud täielikku pööret nii sise- kui välispoliitikas. Poola eeskuju on nähtavasti sisendanud usku, et selline valitsemisviis on parteipoliitika küüntes siplevale riigile kasulikum. Kõneldakse, et kavatsused paljastusid liig vara, et oleks tarvitsenud vaid mõni aeg veel oodata ja asi oleks olnud küps. Raske on kuulujutte kontrollida. Meie siin näeme kõige selgemalt ainult toda kahju, mis viimased sündmused on avaldanud Lapua liikumisele ja riigi renomeele. Loodetavasti suudab nüüdne tugev valitsus asjad uuesti roobastesse viia, kui tal lastakse tegutseda. Mõned pool tahetavat teda juba kukutada, kuigi parlamentaarsel teel.

Ecce homo!

Me päevil eelistatum inimestest on ju siga,
Sea jaoks meil asutatud isegi on pensionifond.
Ent inimene — olgu ta brünett või blond,
kes küsib: kuidas läheb tal ja mis tal viga?
Kes küsib: kas ta nälgib, kas ta perel süüa.
Aeg säärane, et siga elab — inimene appi hüüa.

*

Niisuguseks me elu erakondlik sissisõda loonud.
Ent peekonsead? Nad kuuluvad meil sesse kilda,
kes ehitavad suurt ja kindlat välissilda...
Vist ainult sead on Eestisse Euroopa toonud.

*

Ja, minu härrad, sestap sigadele austus suur,
et nende päralt riik, poliitika, kultuur.
Eks kõnelda, et Jumal luues lolli
nii targasti on talitanud ilmas ses,
et sellele, kel nappus mõistuses
ta olevat ka kaasa annud molli.
Ja mulle, velled, tõesti nõnda näib:
see põhitarkus suurte sigadegi kohta käib.

*

Las käia! Peekonil on tänapäeval hiigelmenu.
Kuis võikski keegi muu siis siga ületada säralt
kui riik ja rahvas neile pühendavad summasid nii kenu.
Las käia! Meie vaikime ja vaatame vaid pealt.
kuis erakonnalõvid villa võtta oskavad ka sealt.

*

Tõest meie päevil igast inimesest eelistatum siga,
on sea jaoks loodud isegi ju pensionifond,
kuis soovinud ei rahvas vald nii mõni erakond.
Kes küsib: kuidas elab tööstur, kaupmees ja mis neil on viga!
Kes hoolib sellest, et meil sigade eest raha anda raske?!
Ah! Parem vaikigem ja elada seal laske.

Agi Jas.

Kiri Münchenist.

Hea õlu ja halb toit, palju kunsti, palju teadust ning 38 viiruki järele lõhnavat kirikut — too on München. Andestust, iseloomustavaima oleks unustanud: monarkia vaim, mis avaldub nii sülelapses kui ka värisevas raugas ühtlase spontaansusega. Siin Karli plats, mis kannab nime hetsog Karl Theodori järele, seal Kuninga väli, edasi hertsog Vilhelm V asutatud kunstiakadeemia, kaiser Ludwigi mausoleum jne. jne. Too aastasadasid kestnud ainuvalitseja austamine on emaveres siirdunud lastele ja lastelastele ning enamus Müncheni elurõõmsaid kodanikke näeksid sotsialistliku valitsuse moodustamises maailma lõpu lähenemist. Millised kurvad perspektiivid neile, kes näit. Eesti iseseisvust ärateenimata annetuseks peavad! Neil, kes eluaeg viibinud barokfassaadidega majades, rikkuses ja külluses, mida uhked ehitused tõendavad, neil on raske mõista ühe väikse rahva iseseisvuse püüdeid; tolle rahva, keda isegi ei ole juhtinud kroonitud pead.

Kuid samal ajal nõretavad ka münhenlaste südamed verest, kui nad mõtlevad Saksalt „varastatud" maaladele. Võimsas, massiives „Feldherrenhalles", mis 1841. a. Ludvig I ülesandel Florenzias asuva Loggia dei Lanzi koopiana ehitatud, köidavad juba kaugelt silma kõrged mustad tähed, mis põimuvad sõnadeks: *„Herr, mach uns frei!"* Nende all leinapaeltes pärjad katmas nimesid, nagu Danzig, Posen, Elsass-Lothringen, Oberschlesien jne. Tolles sünges ja tõsises ruumis saavutatakse sellega soovitud effekt ning ka neile, kes kibedusega mõtlevad teiste saatusest osavõtmatule Saksa egoismile, muutub mõistetavaks, mis Versailles rahuleping sakslaste tähendab.

Tollest templitaolisest monumentaalsest ehitusest vaatavad Bayeri hertsogite vaikivad kujud alla Ludvigi tänavale, millel on palazzo palazzo kõrval. Vana aadli asupaik. Üks tiitel teisest kõlavam. Kuid väliselt tagasihoidlikud, värvilt diskreetselt tumedad (siin peab jälle mõtlema meie titalikult roosa välisministeeriumi peale). Kusagil üle rohelise Isari jõe elavad kuningate järeltulijad ning autojuhi hääl omab instinktiivse respekti, kui ta päivitanud käsi näitab villa roheliste puude keskel: „Siin elab prints Alfons!" Veel suurem lugupidamine (kui see võimalik) avaldub mehe hääles, kui ta troonipärija Rupprechti elamust kõneleb. Ning kõikjal on mälestussambaid kõlavate nimedega. Juhuslikult sinna eksinud Goethe ja Schillelri kujud ei tunne end vist selles kroonitud peade seltskonnas sugugi hästi. — Mälestussambaist kõneledes ei saa mainimata jätta obeliski, mis püstitatud nende 30.000 bayerlase mälestuseks, kes Napoleoniga käisid Moskvat vallutamas. 27.000 neist jäid Vene lumistele väljadele. Ning autojuht, kes obeliski keerulistes reljeefides kusagil lambapea leiab, ütleb:

„See on sellepärast, et bayerlased igavesed lambapead olid liitudes Napoleoniga!"

Raekoda, ilusamaid olemasolevatest, kannab oma rüpes kuningate kujusid (muidugi!) ning 80 m kõrguses tornis (neid torne on kümneid, mitmesugustes kõrgustes) kõlab õhtul kell 9 kellade mäng, mille helidel nischesse paigutatud karjatajate kujud oma ajaloolist tantsu tantsivad. Hilisgooti stiil annab ka siin tunnustust tungist taeva poole. Ning maa all asub vilu ja „niiske" raekoja keller, kus nautida saab Müncheni jääkülma õlut ja pikantse maitsega seavorstikesi. Platsil aga seisab Mariasammas, ehitatud tänuks selle eest, et kardetud Rootsi kuningas, Gustav II Adolf (kellest meil kõige sümpaatlikumad mälestused) ei teostanud oma lubadust kättemaksta Magdeburgi kaotuse eest...

B. C.

Välismaade majandus.

Kuba „suhkrurevolutsioon".

Maailma suured suhkrutagavarad. — Suhkur loomatoiduks.

Lõuna-Ameerika revolutsioonide laine näib ulatuvat ka suhkru kodumaasse, Kubasse. Mõjuva tegurina figureerib siin majanduslik moment, mille tähtsusest poliitilises elus meil nii raskelt aru saadakse. Kuba 52 suurt suhkrutehast on madalate hindade tõttu sulgenud oma uksed, jättes hulga töölisi leivata. Loodetakse toodangu vähendamisega mõjutada suhkruturgu, kus tagavarad praegu väga suured.

On arvestatud, et Euroopa suhkrutoodang ulatub 7.851.000 tonnini, vastates läinud aasta 7.354.000 tonnile. Kui veel juurdearvata Nõukogude suhkrutoodang, mis käesoleval aastal on 1.760.000 tonni läinud aasta 950.000 tonni asemel, siis on täiesti mõistetav, et Nõukogud ka siin alustavad dumpingmüüki (alla oma hinna müüki), kui kogu maailm ei võta tarvitusele vastuabinõusid. Ka Saksa ei saa mahutada oma 2.250.000 tonnilist suhkrutoodangut.

Selline suhkruuputus avaldab suurt mõju hindadele. Rahvusvahelisel turul on suhkur *odavam kui loomatoit*. Sel põhjusel on ka mõnel pool asutud kaaluma suhkru tarvitamist tapaloomade nuumamiseks. Sellise suhkru sissevedu peaksid ka teised riigid soodustama. Tollivaba suhkur „denatureeritaks", et teda ei saaks kasutada maksudele ja tollile alluva suhkru asemel.

Kummaline: mujal hakatakse loomi toitma odava suhkruga, meil kavatsetakse, selle hinda tollidega kõrgendada.

Soome.

Rahvuslik joon Soome majanduses

Soome majanduselu tähelepanuväärivaimaks nähteks on rahvuslik joon majanduselus. Tehakse ägedat kihutustööd kaupade ostmiseks ainult soome äridelt, kuna soomlaste kapital omandada püüab suuremaid tööstuseid jne.

Viimasel ajal on soomekeelsed ringkonnad asunud boikoteerima ka rootslaste pankasid. Vaikselt, ent järjekindlalt voolavad soomlaste hoiusummad soomekeelsete pankade laekasse. Läinud kuine bilans tõendabki, et rootsikeelsete pankade hoiusummad on kuu jooksul v ä h e n e n u d 9,3 milj. Smk. võrra, kus juures soomlaste pankades nad on 2 mlj. Smk. võrra kasvanud. Kogu maa hoiusummadest on praegu soomekeelsete pankades 54,08%. Ilus saavutus!

Leiva hind langeb.

Soome leivatööstused on jällegi alandanud leiva hinda 20 p. võrra kg.-lt. Normaalsed olud võimaldavad praeguste madalate viljahindade juures leiva odavnemise, kui aga ei vabriteerida sellaseid õnnetuid viljakaitse moduseid kui meil, kus tarvitaja peab oma taskust maksma põllumehele suuri toetusi. Monopolid on alati kurjast olnud.

Poola.

Maksustatavate tulude liigid Poolas

Tulude maksustamiseks teevad vastavad võimud kõigepealt maksustamisele kuuluvat tulu kõrgust kindlaks. Maksustamise statistika järel 1928. a. kuulub maksustamisele 3.560.000.000 sl., sellest summast võetakse maksu näol 306 milj. sl., seega 8,5% ümber tulust. Tulu üldsummast langeb üksikutele harudele (milj. sl.): maa kinnisvaradele — 823, erakorralisele metsa väljaraiumisele — 20, ehitusele — 324, põllumajandustööstusele — 30, mäetööstusele, kaevandustele ja vabrikutööstusele — 637, käsitööle — 271, kaubandusele — 1.109, äriettevõtetele — 25, vabakutsele — 128, muudele äriettevõtetele ja välismaa kohustusile — 54, tantjeemidele — 7, kapitalidele ja varadele — 70, igasugustele muudele allikaile — 30, samuti välistundemärkide (kulude) varal määratud tuludele — 31.

„Kinnaste müügi keskbüroo".

asutati hiljuti Wilnos. Ta ühendab 25 kindatööstust Wilnos. Tänu keskbüroo loomisele on kõik väiksed tööstused ühendatud ning moodustavad kaunis tähtsa majandusüksuse. Tähendatud keskbüroo on juba ühendusse välismaaga astunud, kuna Wilno nahasaadused juba enne seda hästi tuntud olid. Praegu on isegi Inglismaa sellest tööstusharust huvitatud.

Poola sukatööstus

valmistas 1928. a. 3.488.000 paari. Esikohal sukatoodangus püsib Lodzi piirkond.

Tschehhoslovakkia.

Saksa kaupu baikoteeritakse.

Nagu Prahast kuulda, on sealne arstide koda saatnud salajase ringkirja oma liigetele, milles soovitatakse seni boikoteerida Saksa farmaseutlikke saadusi kuni Saksa ajakirjandus ei loobu oma eitavast seisukohast Tshehhoslovakkia kunsti ja saaduste kohta.

Tshehhoslovakkia ei tohi sõja korral oleneda Saksa sidematerjalist, vaid peab püüdma ise oma turgu sellega küllaldaselt varustada.

Iga tööstur ja kaupmees loeb „Tallinna Teatajat"

TALLINNA RAHVAÜLIKOOLIDE SELTS

Tallinna Rahvaülikoolis

töötavad järgmised **õpiringid**:

Eesti keele õpiring — lekt. **R. Kress**, töötunnid teisip. kella 8—½10 õhtul.

Matemaatika õpiring — lekt. **T. Kuiderknup**, kolmap. kella 8—½10 õhtul.

Jlukirjanduse õpiringing — lekt. **N. Andresen**, neljap. kella 8—½10 õhtul

Kôneoskuse õpir. — lekt. pr. **H. Gleser, H. Reiman** ja **J. Piisksr.** reedel kella 7—½10 õhtul.

Osavõtt õpiringide tööst **vaba** kõigile **Rahvaülikooli alaliste kuulajaile**

Kuulajakaart semestris maksab 2 kr. 50 s.

JUHATUS.

Teised lehed.

Kaubandus-tööstuskoja koosoleku järelkaja.

Kaubandus-Tööstuskoja koosoleku puhul on mõned lehed sõna võtnud. Nii kirjutab „Vaba Maa":

„Vastlõppenud kaubandus-tööstusjutumeeste „istungjärk" tõestas kõigiti, et nende jututuba ei ole sisuliselt ei parem ega pahem päris parlamendist. Häid jutumehi leidub mõlemis. Ja tõtt öelda, sama pikka piibujuttu nagu puhuti nüüd börsisaalis, on aetud talveõhtutel ka Toompeal küllalt ja küllalt. Isegi just niisama kõigist küsimustest korraga".

Leht ironiseerib vastuvõetuid resolutsioone, mis ei paku midagi uut.

„Igasuguseid häid nõuandeid ja „tuleb" tuli börsisaalist — otsekui külluse sarvest", ja lõpetab:

„Kahjuks töötas börsisaalis peaaegu vähem kui suu. Sest kui peaaju enda ülesande praegusel ajal nii kergelt võtaks, siis tuleks tõsist muret tunda mitte ainult majanduse, vaid ka peaaju enda pärast".

„Päevaleht" suhtub koosolekusse siiski teatava asjalikkusega. Kirjeldades sõna võtmist tekstiiltollide kohta, jõuab leht otsusele, et kaupmeeskonna seisukohad põhjendatuina tundusid.

„Kuna tekstiilvabrikute esindajana kaupmeeste väidete ümberlükkamiseks võttis sõna asjaga nähtavasti õige pealiskaudselt kursis olev vabriku ametnik, siis jäi kaupmeeste ja tekstiilvabrikute esindaja omavahelisest sõnalahingust tõepoolest sarnane mulje, et tekstiilvabrikud pole tollikaitse kestvusel täitnud neid lootusi, mida oleks võidud oodata".

Kuid resolutsioonid e n g r o s ei meeldi ka „Päevalehele". Neid tuleks süvendada ja välja töötada.

Mees ehmus nähes mr. Bunni sellises ärevuses ja ruttas kohe mr. Bandmanni kutsuma.

Vaevalt silmapilk hiljem ilmuski Bandmann nähtavale. Ta oli kahvatu, kare ilme näol ja ta parem käsi oli väljakutsuvalt — või valmisolekuks — kuue taskus. Kahtlemata oli selles käes laskevalmis laskeriist.

Mr. Bunn viipas käega teda verandale kutsudes.

„Kiiresti — ruttu, vanamees!" — kiirustas mr. Bunn, ta hääl oli saladuslikult ärev ja nõudev — „Ma olen kuulnud, et — et —"

„Hallo! Teie, Flood?!" — nüüd alles tundis Bandmann kutsujas mr. Bunni. — „Mis teie olete kuulnud?"

Mr. Bunn taganes paar sammu verandale ja pööras Bandmannile selja ning vaatas majast eemale pimedusse, kust möödus Salisbury suur maantee.

„Kuulake ise neid hääli!"

Bandmann tuli läbi ukse verandale. Vaevalt oli ta saanud üle läve, kui kostis tume müksatus ja häält tegemata vajus bande pealik Kuid veel enne kui ta põrandani jõudis, haarasid kollased käed temast kinni ja ta tõmmati hääletult kõrvale pimedusse.

Mr. Bunn pöördus tagasi ukse juure. Samal hetkel ilmus ka kohkunud meesteenija maja eeskotta. Kübar kuklasse lükatud ja näol hirmunud ilme hüüdis Smiler teenijale:

„Kuulge! Jumala nimel! Saatke Fitzjustin ja Vyse-Jones Bandmannile appi — auto ootab maanteel!"

Mainitud härrad olid vist kuulanud mis verandal juhtus — kurjategijad kuulavad alati ebamääraseid ja tumedaid hääli, muidugi halva südametunnistuse sunnil — sest nad ilmusid kohe korridori.

„Mis on lahti?!" — hüüdis Fitzjustin joostes, laskevalmis püstol käes, läbi korridori välisukse poole.

„Bandmann — jumala nimel! Seal tee peal!" — kogeles mr. Bunn.

„Mis? Kus? Mis viga on?" — karjus kapten jookstes uksest verandale.

Vyse-Jones tormas ta kannul.

Vaevalt sai kapten kaks sammu uksest kui läbi õhu vuhises mingisugune must asi, aga — mööda Fitzjustini peast! See polnud siiski suurem õnnetus, sest peaaegu samal hetkel tabas mr. Bunni rusikas kapteni lõuga ja nõrga ohkega vajus löödud põrandale. Vyse-Jonesiga said liivakotimehed paremini hakkama. Ta ei saanudki teist sammu saatuslikul verandal võtta kui juba müksatas liivakott ta kuklasse ja hääletult vajus petis põrandale.

Meesteenija korridoris oli näinud mis verandal sündis ja kadus nagu välk kuhugi tuppa. Mr. Bunn ja kaks ta hiinlast asusid eeskotta. Aga enne kui nad suutsid selle läbi tormata peatas mr. Bunn järsult.

Kõrvalteede kangelased

Bertram Atkey. 8

„Ta on haikala, hunt, inimsööja ja vereimeja vampiir" — lausus endine lord ägedalt — „Ja oma poolt rõõmustaksin nii väga ta surma üle, aga — meile oleks ta tapmine kahjulik."

„Just nii" — mõõndus Smiler. — „Vajame raha. Meie ei noorene, vanamees, ja vanaduse päevad tulevad — peame nende jaoks midagi koguma. Seda ei tohi meie unustada."

„Ma pole seda unustanud" — vastas Fortworth. — „Peame —"

Ta katkestas oma lause, sest sisse libises Sing Song ja tema kannul tuli — päris ootamata — Elline Anstruther. Et viimasel aega vähe, seda kinnitas asjaolu, et ta hakkas kõnelema juba uksest sisseastudes.

„Mul on täpselt üks minut aega" — lausus ta kiirelt ning jatkas ruttu:

„Ärge arvestage selle sedeli sisuga, mille teie teener leidis. Steelhall teab — täpsuseni — saatuse, mis teda Bandmanni bande käes ootab. Sedelikesele kirjutas ta ainult ükstuhat kartes, et kui ta lubab viiskümmendtuhat, siis näib summa liialdatuna ja leidja peab asja absurdseks naljaks ning viskab sedeli minema. Ta maksab oma päästmise eest kümmetuhat naelsterlingit."

Bunn ja Ko. kergitas kõrvu.

„Ta võib pidada end niisama hea kui päästetuna" — lausus mr. Bunn. — „Aga kust teie seda teate?"

Elline lükkas oma mantli lahtise varuka üles. Ta käevarrel olid sini-mustad **sõrmejäljed.**

„Siit pigistas mind Steelhalli vaht, kui ta nägi, et ma olin nihkunud Steelhalli lähedale ja kõnelesin temaga. Bandmann pidi sõitma kiiresti Londoni ja kirjutas mõned read vahile ning palus mind viia sedel vahi kätte. Läksin. Vaht hakkas veerima Bandmanni pidu ja mul oli võimalus sosistada mõned sõnad Steelhalliga. See oligi kõik. Ja nüüd on teie asi päästa ta vabadusse. Teate ise kuidas! Hüvasti!"

Elline keeras ümber ja kadus sama kiirelt kui oli tulnudki.

Meie kangelased jäid vahtima teine-teisele näkku.

„Siin pole enam mingit võimalust peenelt mängida — mitte vähematki" — lausus viimaks Smiler. — „Jääb järele vaid üks tee, üks võimalus — vägivald, otsekohene vägivalt. Eks oli nii?"

Ilma et oleks ootanud vastust tõusis ta toolilt ning sammus ukse juure, mille avausest hüüdis Sing Songi, kes ilmuski oma sitronivärvi näoga ja teenistusvalmina.

Maksuameti kulisside taga.

Kuidas teenijad äriomanikuga arveid õiendavad. — Ärimehe isiklikud omadused vaekausil.

Lugejate ringkondadest kirjutatakse meile:

Teie lugupeetud lehes „Tallinna Teataja's" on ilmunud huvitavaid artikleid meie tulu- ja ärimaksu vildaku süsteemi ja seaduse puudulikkuse ning selle tagajärgede kohta, mis eriti väiksema äripidajatele end valusalt tunda annavad.

Olen ennemalt maksu komisjonis kaasa töötanud ja sooviksin nimetatud artikleid, eriti ärimaksu alal, mõnes suhtes täiendada ning loodan, et järgnevate ridadele oma lugupeetud ajalehes lahkesti ruumi lubate.

Oleme aasta-aastalt vaesemaks jäänud. Raha kriis on üldine. Peab võlga tegema sealt kust saab. Esimesed, kelle juurde minnakse, on väikekaupmees ja tööstur, kelle juures hakatakse tarbeaineid võlga võtma.

Temal aga on läbikäigud vähenenud ja seda juba ainult hindade languse ja üldise vaesuse tõttu. Ent maksustamine ei pea käesoleva majanduslise kriisiga tagurpidi minekuga sugugi sammu. Ärimeestele, eriti kesk- ja väiketöösturitele, ja kaupmeestele suurendatakse läbikäigu määra, millele järgneb ka maksu suurenemine.

Siin juures võiks õigusega küsida, mis teevad siis meie ärimeeste esitajad maksukomisjonis? Nemad peaksid tõsist seisukorda tundma! Ent praeguse süsteemi juures saavad nad väga vähe ära teha.

Vaatleme lähemalt seda kulisside tagust maksukomisjoni tööd. Laual suur pakk ärimaksu lehti, siin on neid sajad eksemplarid, tervelt üks linnajagu. Selle läbiharutamiseks on määratud keskmiselt kolm istangud à 2—3 tundi. Kas jõuab selle ajaga nende sisusse tungida? Leht lehe järel käib ruttu läbi. Eeesistujalt, maksuinspektorilt, kuuled järjekindlalt tuttavat lauset: „Möödunud aastal on läbikäik sel ja sel niisugune olnud, panen ette käesoleval aastal tema läbikäiku nii ja nii palju tuhandeid kroonisi tõsta!" Ärimeeste esitaja vaidleb vastu. Sellele vastatakse: „On tarvis ühtlustada, see ja see seal maksab niipalju, ega temalgi väiksem läbikäik ei ole. Teiseks, revideerimisel on leitud nii ja niisugused andmed. Mõni ärimees ise on ütelnud, et tema päevane läbikäik on nii ja nii palju. Aasta peale arvatud teeb see muidugi soovitava summa välja".

Kui siiski kõrgendamise vastu vaieldud, küsitakse lõpuks: „Kas olete seal uurimas käinud, et seda nii kindlalt teate?" Loomulikult ei ole, ja ei saagi olla, sest ei ole revideerimise õigust. Siis öeldakse kõrgendud häälega: „Noh, kuulge, teie ei ole seal käinudki, millega tahate siis tõendada, et meie andmed on valed?"

Kui veelgi julged oma arvamise juurde jääda, millega harukordseil juhtudel teisedgi esitajad ühinevad, tuleb etteheide: „Nii ei saa üldse töötada!" Akt asetatakse kõrvale, teiseks korraks ning sündsamal silmapilgul viiakse oma tahtmine läbi.

Kui siis maksja läheb maksuinspektori juurde aru pärima, mis põhjusel läbikäiku jällegi niipalju juurde pandud, siis on see: „Komisjoni otsus, olemas olevate kindlate andmete põhjal". Kuidas need „kindlad" andmed revideerimisel saadakse, on vist enam-vähem igale teada. Omaniku poolt antud läbikäigu määr ei tähenda nii palju kui omaniku äraolekul töölise või teenija käest saadud teated. Need aga olenevad isiklikkudest vahekordadest. On teada juhtumisi, kus teenija peremehega sel teel oma „arveid" on õiendanud. Heameelega kuulatakse ka naabri arvamist tema võistleja kohta. Mitmel juhusel on sellised „andmed" õige kalliks maksma läinud. Seda on ka nende ridade kirjutaja tunda saanud.

Kui aga sellasedgi võtted tarvilikku tagajärge ei anna, siis esinetakse rabava väitega: „See inimene maksab äriruumide üüri, näit. 100 kr., korteri eest aga 60 kr.; temal olevat ilus sisseseade, nii ja nii palju lapsi... Need kõik tahavad süüa, riideid ja koolitamist. Kust see raha ikka on võetud...? Seal peab kahtlemata suurem läbikäik ja puhaskasu olema, panen ette tõsta jne."

Ka ärimehe isiklikud omadused mõjutavad maksustamist. Kui maksuinspektor on leidnud, et ta on energiline, mõistab ostjaid lahkelt ja viisakalt kohelda, et ta äri on korras, puhas ja meeldiv — lühidalt — et ta näib olevat asjatundja omal alal, jah, siis tuleb temale maksu tõsta! Sest: „Kellele rohkem on antud, sellelt tuleb ka rohkem võtta!" Ka puhtuse armastust ja viisakust tuleb maksustada! Kui veel nähti, et tema äris käis 5—10 min. jooksul nii ja nii mitu inimest ja neist üksainus ostis, näit., 50 sendi eest, siis kalkuleeritakse, palju see tunni, päeva ja aasta kohta välja teeb. Otsustatakse, et ta käsi hästi käib, ja — maksustatakse!

On võimata kõiki võtteid mäletada. Esitatagu raamatuid, nõutakse. Väiksele ärile on see pea võimata. Raamatupidaja peab täielik asjatundja omal alal olema, muidu maksuinspektor ei arvesta nendega. Sarnase pidamine läheb aga kalliks.

Ei saa salata, et ka maksjad on vahest süüdi. Nende poolt ülesantud läbikäigu summal ei ole komisjonis kaalu, kui see on liig väikselt üles antud ning lähem seletus puudub. On ju umbes teada, mis inimese enese ja tema perekonna ülespidamine aasta jooksul maksab. Kui puhaskasu selleni ei ulata, siis on ta vähe usutav. Sel korral kasvatatakse ülesantud summa mitmekordselt ja sellega basta. Ka neid maksjaid ei või hukka mõista. Meie maksev süsteem ja maksustajad ametnikud on ise umbusaldust külvanud ja selle eest hoolt kannud, et äärmine umbusaldus ja rahulolematus maksjates levineks.

Puudub korralik seadus, mis maksuametnikku segaks, selle tagajärjel piiramatu maksu määramise vabadus. Väike ärimees on kaitsetult ametniku meelevalla objekt. Et mõni „närviline" maksja maksustajat mitte segada ja süüdistada ei saaks, selleks on loodud vastav *dekoratsioon* — ärimeeste esitajad maksukomisjonis. Isegi kõrgema instantsis — maksupeakomitees armastatakse öelda: „Mis meie siin teame. Teie omad mehed seal maksukomisjonis on selle määranud, kullap see ikka õige on".

Töösturite ja kaupmeeste kaitseks on asutatud „Kaubandus-tööstuskoda" (või „Soe koda", nagu teda harilikult hüütakse, selle hulga soojade „pesade" pärast, mis seal sees olevat). See „Soe koda" „kaitseb" nüüd „väikest meest" ainult maksude kui muude, ärimeeste peale pandud, ahustuste vastu võtmisega. Ka see leitakse nähtavasti täiesti loomulikuks, olevat, et ärimaksu summa on võrdsugune kõigile, vaatamata sellele, kas üks töötab viie töölisega ja teine viiesajaga. See on võimalik ainult sellepärast, et paljuid tuhandeid kesk- ja väiketööstureid ning kaupmehi esitab seal 2 esitajat (sektsiooni) mõne saja suur-ärimeeste esitaja (sektsiooni) vastu. On selge, et ka see „Soe koda" on dekoratsioon.

Paranemist meie maksustamise alal loota ei ole. Vaesus ja võlad võivad ainult kasvada. Riigi eelarve suureneb iga aastaga, riik vajab iga rohkem raha. Meie maksustamispoliitika suundub ikka enam otsekohestele maksudele. Võetakse küll enam, aga mitte sealt, kust võtta, vaid sealt kust võtta saab.

Oleme laialt pillatud ja organisatsioonimata. Meiega ei arvestata, kui mõjuva teguriga. Meid sallitakse seetõttu, et oleks keda maksustada ja mõnitada. Kuulsime ju hiljuti kõrgelt sõnetoolilt, et oleme suurte hulgarade silmis vähe soovitud, havitud, ebaintelligentne element...

Niisugune on meie praegune seisukord ja tuleviku väljavaated. Kes kõrvad on, see kuulgu ja tehku sellest omad järeldused!

„Kuule nüüd, mu poisuke" — lausus mr. Bunn hiinlasele. — „Mul on vaja kaheksa kollanahka — kaheksa su sõbra — ja igaüks neist peab olema osav liivakoti viskaja. Ja ekspert mehe sellega ulmaseks löömises. Saad aru?"

„Yes, mistel."

„Kas leiad niisuguseid?"

„Yes, mistel."

„Kui palju üks niisugune nõuab „töö" eest?"

„Kümme shillingit, mistel."

„Ütle neile, et nad saavad kümme naela nina peale ja kõik kulud tasutakse pealekauba. Aga nad peavad olema liivakoti viskajad, sellega lööjad — mitte kirvekeste pildujad, mitte pussitajad või pistodaga torkijad, ka mitte kägistajad. Ainult lihtsad ja osavad liivakotimehed. Ja kui sa kaheksa ei leia, siis too vähem — nii palju kui leiad."

Ja mr. Bunn vajutas hiinlase kätte peotäie paberraha.

„Sõida Londoni täna õhtuse rongiga, kogu need mehed ja ilmu nendega siia homme õhtul pärast pimedaks minekut. Said aru, mu pojuke?"

„Yes, mistel!"

„On sul midagi küsida?"

„Ei, mistel."

„Hüva! Nüüd tõmba! Bloom sõidutab sind autoga Salisbury jaama, kuid homme tule omasugustega jalgsi üle laante — aga alles siis kui juba pime. Täida nüüd see pisike ülesanne hästi ja ma ei jäta sind tasuta. Ja nüüd — teele!"

Ja teele asus Sing Song.

„Yes" — lausus Smiler mõtetes — „ainult vägivallaga võib siin midagi teha — ja vägivald on odav abinõu, mis?"

„Kindlasti, kindlasti" — vastas harvasõnaline Fortworth.

„Kaheksa esimese klassi kollast kuradit hiina linnajaost, Sing Song, sina ja mina — Brandmanni bande vastu peaks sellest jatkuma" — naljatas Smiler ja jatkas:

„Ma vihkan vägivalda, kuid peame võtma tõeolud nii nagu nad on. Kas pole nõnda?..."

Järgmine päev möödus normaalselt. Elline Anstrutherit ega kedagi Bandmanni bandest polnud näha.

Meie kangelased olid söönud õhtusöögi ja lõpetasid parajasti teist konjakit kui Sing Song ilmus ja „raporteeris" end tagasitulnuks.

„Kõik väga hea, mistel" — ütles kollane konspiraator. — „Kaheksa kõlilõikajat galaashis. Ootavad, mistel."

„Ah, garaashis, mis, mu pojuke? Väga kena! Läheme vaatama milliseid loomi sa leidsid."

Koos läksid nad garaashi, kus vaadati „vägi" üle. Jah, neid oli kaheksa — kõige hullemat kõrilõikajat, kes kunagi Kantonist oma naha päästmiseks väljarännanud.

„Hm!" — pääses mr. Bunnilt — „Ilusad lapsed. Su sõbrad, muidugi, Sing Song? Ja nüüd seleta neile teie omas keeles kõik mis ma sulle ütlen. Kui sa oled sellega valmis, siis kordan ma seda sama neile ingliskeeles. Valesti arusaamisi ei tohi ette tulla."

Mr. Bunn seletas terve võitluskava — koos Fortworthiga olid nad selle päeva kestel, kuni viimase üksikasjani, arutanud.

Sing Songi toodud mehed olid tüübilised, kollast tõugu, palgatavad kurjategijad. Nad kuulasid vaikselt ja said täpselt aru kohustest, mis nende peale pantud.

„Anna neile, igaühele, nüüd keskmise suurusega „tropp", Sing" — lausus mr. Bunn kui ta oma kõne lõpetanud. Ja vaadates kella jatkas ta:

„Täpselt kümme minuti pärast asume teele. Selle ajaga, Sing, toida oma kaasmaalasi. Kümme minutit, pea meeles, siis hakkame liikuma."

Ja Bunn ja Ko. lahkus garaashist majasse, et end lahinguvalmis seada.

Veerand tund hiljem liikus „Stone Hollow Manorist" hanemarsis välja üksteist tumedat kogu. Nad suundusid üle laane umbes kolme miili kaugusel oleva „Gallopsi" mõisa poole, mille tuled kollakatena paistsid läbi pimeduse. Liiguti vaikselt, ainult kaks esimest vahetasid aegajalt vaikselt mõne üksiku sõna; nad — mugavustes harjunud ja mõnususi armastavad gentlemannid — kirusid tüli ja vaeva, mida niisugused öösised operatsioonid tegijale tekitavad.

Kuid saadudes „Gallopsi" lähedale vaikisid needki hääled — sosistaminegi oleks võinud plaanid nurja ajada. Hiilides edasi nagu indiaanlased, nagu hundid saagi jahil, lähenesid nad kahekordsele majale. Saabudes selle juure jagati jõud plaani järele: kaks hiinlast läksid Sing Songi juhatusel maja tagumise ukse juure, kaks hiinlast ja Fortworth asusid maja küljepoolse ukse ette ja mr. Bunn läks nelja liivakotimehega peaukse juure.

Peaukse ees oli lai veranda, mis täiesti pime. Sinna, kaks kumbagile poole ust, asetas Smiler oma löögimehed. Siin pidi võitluseplaani järele pealahing löödama.

Siis koputas ta ukse pihta.

„Valmis olla, teie kõrilõikajad!" — sosistas ta hiinlastele.

Uks avanes ja laiast korridorist tulvis valgusejuga verandale. Heledas valguses seisis mr. Bunn üksinda — hiinlased olid väljaspool valguse ääri.

Ukse avaja oli Bandmanni meesteenija. Tema poole kummardudes ja oma häält suurepäraselt ärevaks simuleerides küsis mr. Bunn kas mr. Bandmann on kodus.

„Kui on, siis öelge temale, et on pööraselt tähtsa asja parast nõdasti vaja paar sõna temaga vahetada. Ei, ma ei tule sisse — pole aega! Öelge — kohe — ruttu!"

Harituid jõude majanduse teenistusse.

Tartu ülikoolile iseseisev majandusteaduskond.

Tallinna Börse komitee avaldusi.

Tallinna Börse Komitee algatusel kutsuti 18. oktoobril s. a. kokku majandusorganisatsioonide vaheline nõupidamine Tartu ülikooli majandusteaduse-osakonna reorganiseerimise küsimuse selgitamiseks.

Sellest nõupidamisest võtsid osa järgmiste organisatsioonide esindajad: Tallinna Börse Komitee, Kaubandus-tööstuskoda, Tallinna Pankade ühing, Eesti ühistegeline liit, Põllumajanduslikkude ühisuste revisjoniliit, Eesti inseneride ühing, Eesti majandusteadlaste selts ja Tallinna linna tütarlaste kommertsgümnaasiumi direktor.

Sellel nõupidamisel otsustati:

1) et meie kõrgema kaubandusliku õppeasutuse eesmärgiks peab olema ettevalmistada majanduselule praktilisi töömehi ja juhte;

2) et kaubandusliku hariduse andmisest ei saa lahutada Tartu ülikoolist;

3) et majandusteaduse-osakond eraldataks iseseisvaks teaduskonnaks ja et see teaduskond looks võimalikult tiheda sideme tegeliku majanduseluga;

4) et majandusteaduskond peaks endale praktiliste ainete õpetajateks kutsuma inimesi, kes oleksid varem tegutsenud majandus organisatsioonides ja seepärast tunneksid majandusliku ettevõtte tööd.

5) oleks soovitav, et peale praktika ülikooli tööde kestel ülikoolivalitsuse korraldusel oleks majandusteaduskonda astujatel ka eelpraktika. Ühtlasi oleks väga soovitav, et praktilised tööd oleksid korraldatud senisest põhjalikumalt.

6) kommertsgümnaasiumi lõpetajad, samuti kaubanduskoolide lõpetajad, kes ühtlasi on omandanud keskkooli lõputunnistuse, võetakse majandusteaduskonda vastu ilma katseta, kuna teiste keskkoolide lõpetajad on kohustatud sooritama katsed kommertsgümnaasiumide eriainete kursuse ulatuses.

7) õppematerjal tuleks nii korraldada, et kogu kursust tegelikult võimalik oleks 6 semestriga läbi võtta.

Eriti peetakse tarvilikuks rõhutada, et majandusteaduskonna õppetöö senisest suuremal määral oleks seotud praktiliste harjutustega ja ülesannete lahendamisega.

Teaduskonna lõpetajad on kohustatud kirjutama töö, mille aineks oleks mõne konkreetse majandusliku küsimuse teaduslik käsitamine.

Otsustest anti teada Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnale, Tartu Ülikooli majanduse-teaduse osakonna konverentsile ja vabariigi haridusministeeriumile.

Tallinna Börse Komitee

poolt 22. okt. koteeritud en gros hinnad.

Alljärgnevalt toome mõningate saaduste en gros hinnad eelpoolmainitud päeval.

		EKr.
Riis Burma II	100 kg.	36.00—36.50
Kartulitärklis „Superieur“	„	28.00
Margariin, välismaa	1 kg.	1.17 — 1.22
„ kodumaa	1 „	1.09 — 1.15
Juust	1 „	1.80 — 2.00
Kakao, Hollandi	1 „	1.25 — 1.70
„ Inglise	1 „	1.20 — 1.45
Kohv, Rio, Santos jne.	1 „	2.30 — 2.50
„ K.-Ameer. sordid	1 „	3.10 — 4.80
Tee, lahtine, Pekoe, Tseilon		5.00 — 5.50
„ orange, Pekoe, Java	kg	3.80 — 5.00
„ Moning, Hiina	1 kg.	4.00 — 4.70
Suhkur, Poola	100 „	26.75—27.25
Sool, lahtine, franko vagun Irboska ja Narva	100 „	3.40
Heeringad, Shotti „Matties“ tünn		50.00—53.00
Heeringad, Shotti Mattfulls tünn		64.00—67.00
Puuvillane riie Bjas, netto, meeter		0.51 — 0.62
Puuvillane riie Mitkal, netto meeter		0.37 — 0.47
Katuselakk, franko jaam	100 kg.	10.50
Raualakk	100 „	25.00
Raud, sordi	100 kg.	13.50—14.00
„ vits	100 „	17.00—23.00
Raudplekk	100 „	17.00—24.50
„ tsingitud	100 „	31.50—33.00
Raudtalad	100 „	13.50
Teras, Inglise	100 „	70.00—100.00
„ Saksa	100 „	70.00—100.00
„ vedru	100 „	23.00 — 25.00
„ talla, ree	100 „	16.50 — 17.00
Inglistina	100 „	360.00
Seatina	100 „	50.00—55.00
Vaskplekk, punane	100 „	155.00—160.00
„ valge	100 „	120.00—175.00
Tsinkplekk	100 „	60.00—65.00
Masinaõli	100 „	27.00—28.00
„ Poola	100 „	22.90
„ Ameerika	100 „	29.00—31.90
Mootorõli, Ameerika	100 „	35.40—42.70
Autoõli, Ameerika	100 „	36.95—105.00
Linaseemeõli	100 „	93.00—95.00
Värnits	100 „	95.00—97.00
Petrooleum, Vene.	100 „	14.00—15.50
„ Ameerika	100 „	14.00—15.50
„ Poola	100 „	15.95
Bensiin, Vene	100 „	40.00
„ II sort	100 „	37.25
„ Ameerika	100 „	40.00
„ Poola	100 „	33.85
Pesusooda, kodumaa	100 „	9.00 — 9.50
Seebikivi	100 „	28.00 — 29.00
Värvid, nigrosiin, veessulav välismaa	1 kg.	5.50
Tsinkvalge	1 „	0.73 — 0.78
Tinavalge	1 „	0.75 — 0.86
Värvid, ooker, välismaa	1 „	0.17 — 0.24
Tsement, Portland, Kunda pütt 170 kg.		8.90
Kriit, toores	100 kg.	5.45 — 6.70
„ pestud	100 „	6.00 — 7.00
Lubi	100 „	3.05
Telliskivi I s. Loksa, franko Tallinn	1000 tk.	50.00
Silikaat I s. fr. vabrik	1000 „	45.00
Tuletikud, originaalkast (5000 toosi)		130.00
Tallanahk, Eesti nahast	1 kg.	3.05—3.06
Ameerika nahast I s.	1 „	3.60—3.75
„ „ II s.	1 „	2.65—3.50

Nõudke igalpool

meie uusi paberosse

„Desti“ 25 tk.—15 snt. „Meedi“ 25 tk.—20 snt.

„Omar“ 25 tk.—25 snt.

Toetage eestlaste ettevõtet!

Tähelepanu!

Meie vabrikus leiavad tarvitamist ainult kõrgeväärtuslikud tubakad, mis enne ümbertöötnmist saavad põhjalikult puhastatud. Tubakate sorteerimiseks ja puhastamiseks on sisse seatud eri jaoskond.

Tubakavabrik „Sultan-Flor“ Tartus.

Möödunud nädal.

Poolemiljoni vargus Nõmmel. — Vanade laipade leid Haapsalus. — Uus laevaliin saartega. — Riigi sissetulekud augustis. — Eesti purjek merehädas. — Tulekahju Liibavi auruveskis. — Sissemurdmine Satserina kirikusse. — Sügislaada kakelused Haapsalus. — Muudatused Tallinna maksuameti koosseisus. — Ungari mürgitajate protsessi lõpp. — Kaevanduskatastroof Alsdorfis. — Vahetusraha oktoobris. — Kultuurkapitali eelarve. — Tuleõnnetus Hiinamaal. — Piirituse ja viinamüük septembris.

— Läinud nädalal pummeldas kaitseväe ametnik Rebane Nõmmel restoraan Silvas. Tal oli kaasas juhusliku seltsilisena tundmatu naine ja pool miljonit senti kaitseväe raha. „Sõbranna“ varastas raha joobnud mehe käest ja kadus. Ööl vastu pühapäeva tabasid kriminaalametnikud varga, kes osutus 30. aastaseks *Irene Valdmaniks*, Otepää alevist. Valdman oli kavatsenud just lahkuda Tallinnast, kuid langes enne politsei kätte. Raha saadi kätte 357.000 senti, ülejäänud osa rahast oli realiseeritud: V. ostis endale kõiksugu pesu, mantli, mille eest maksis 53.000 senti, käekoti ja muud. Varas on võrdlemisi jõukas, kuna ta on umbes 170 ha suuruse talu omanike pärija.

— Haapsalu kalmistu kabeli parandustööde juures satuti võlvialusele, kuhu oli maetud 6 aadlisoost surnut. Üks laip, mille kallal ajahammas on teinud vähem tööd, osutus maanõuniku-prouaks Barbara Richteriks, kes sündinud 1712, surnud 1776. Kabeli olemasolust liikusid jutud juba 35 aastat tagasi, mil tookordne köster August Tamberg uuris kabeli asukohta, kuid ei saanud jälile.

— Uue laevaliini mandri ja saarte vahel asutab Ameerikast kodumaale jõudnud kapten Sergo, kes meie rikkamaid meremehi. Uue liini jaoks kapten Sergo ostis Taanist 30 miljoni sendi eest reisijate ja kaubaveo auriku. Uus liin ühendaks Tallinnat Haapsalu, Hiiu- ja Saaremaaga. Uus aurik võib pidada ühendust ka talvel, kuna suudab murda läbi 12 tollisest jääst.

— Riigi statistika keskbüroos valmis kokkuvõte riigi sissetulekute kohta augustikuus. Sissetulekuid on olnud tänavu nimetatud kuu jooksul 5.822.000 kr., kuna l. a. sama aja jooksul ulatus sissetulekute summa 7.736.000 kroonile. 1. aprillist kuni 1. septembrini saadi k. a. sissetulekuid 37.751.000 kr. seega peaaegu 1 miljon krooni vähem kui möödunud aastal sama aja jooksul (38.638.000 kr.). Tollimaksu on augustis saadud tänavu 1.781.000 kr. (l. a. 1.980.000 kr.), aktsiisimaksu tänavu augustis 377.000 kr. (l. a. 445 tuh. kr.) ning vähenenud on ka piiritusemonopoli tulud. Samuti on vähenenud tunduvalt ka tulud riigimaadest, hoonetest ja metsadest. Peale posti-telegraafi-telefoni tulude on vähenenud tunduvalt ka raudteede sissetulekud — 150.000 kr. võrra. Tulumaksu on saadud k. a. augustis 308.000 kr., l. a. sama aja jooksul 281.000 krooni.

— Möödunud reedel sattus Soome lahes tormi kätte Eesti kaljas „Viljo“, kes oli Helsingist Tallinna tagasi sõitmas. Torm murdis laeval mastid, ja kaljas hakkas merel udus ümber eksima. Laev püüdis õlgede ja õli põletamisega endast möödasõitvatele laevadele märku anda, kuid äärmiselt paksu udu pärast ei näinud ükski laev merehädalist. Viimaks nägi merehädalist aurik „Otova“ ja päästis kaljase meeskonna — neli meest ja ühe naise. Meeskond ja laev toodi Helsingi. „Viljo“ omanikuks ja kapteniks osutus Jüri Oodi Kihnust.

— Tuli hävitas Liibavis Läti kõige suurema auruveski, mis kuulus Berend & Co. firmale. Tuld märgati kell ½4 hommikul. Poole tunniga oli kogu viiekordne hoone leekides. Kõik veskihooned põlesid täielikult maha. Kahju hinnatakse 4 miljonile latile.

— Kesknädala öösel murti sisse Satserina apostl. õigeusu kirikusse, saagides läbi akna raudvõred. Vargad viisid ära umbes 200 kr. raha ja 450 kr. väärtuses veksleid. Vargus tuli avalikuks hommikul kui preester läks kirikusse. Kirikus oli kõik paisatud segamini. Pult, milles seisis rahalaegas ja vekslid, oli tassitud akna alla.

Kiriku nõukogu oli oma liikmetele laenanud raha ja võtnud vekslid, mis kõikusid 10—30 kr. vahel. Need vekslid on ära viidud. Varaste tabamiseks võeti tarvitusele kõik abinõud.

Satserina kirikusse on murtud sisse, kord 20 aasta eest.

— Kesknädalal peeti Haapsalus sügislaata. Kaklemiste poolest oli tähendatud laat otse erakordne. Karja tän. sattus tülli trobikond mehi, kus mitmele löödi haavu. Aleksander Paesillale lõi raudteeroopa poldiga pähe raske haava Aleksander Esp. Lööjat ei saadud tabada, haavatu viidi haigemajja. Linna ääres ja sadama pool oli mitmes kohas tülitsemisi. Arestimajja toodi üheksa joobnut.

— Tallinna maksudeametis muutub koosseis 1. novembrist, sest pensionile läheb iseäralise tulu- ja ärimaksu-komitee juhataja V. Kee, samuti Tallinna-Harju abimaksuinspektor A. Tepans. Mõlemad on vanad ametnikud, üle 60 aasta ja pensioni välja teeninud.

Vabanevate kohtade täitmine uute ametnikega on praegu kaalumisel maksude valitsuses. Kohad täidetakse ümberpaigutuste teel. Narvast tuuakse Tallinna maksuinspektor O. Drehr, kuna viimase asemele määratakse abimaksuinspektor A. Freiberg.

— Czolnokis (Ungaris) lõppes läinud aastal alanud kohtuprotsess 54 naise üle, kes olid paarikümne aasta jooksul mürgitanud romantilistel ja omakasupüüdlikel põhjustel hulga oma sugulasi. Hulk süüdimõistetud naisi oli juba hukatud. Nüüd mõisteti 68. aastane lesknaine Elisabeth Tacacs surma poomise läbi, lesk Saara Decke eluks ajaks vangi. Teised neli süüdlast karistati 5—15. aastase sunnitööga.

— Alsdorfi kaevanduses (Saksamaal) oli suur plahvatus, misläbi hukkus ligi 250 töölist. Seni on toodud välja 248 laipa ja 99 raskesti haavatut. Et katastroofi ohvreid on seevõrra palju, et vana Alsdorfi surnuaed jääb kitsaks, asutatakse õnnetuse ohvrite jaoks uus surnuaed.

— 1. oktoobril oli riigi vahetusraha ringkäigus 4.493.727 krooni 35 senti. Läinud aastal samal ajal oli vahetusraha liikvel 3.971.184 kr. 61 senti, seega 522.532 kr. 74 senti vähem, kui tänavu.

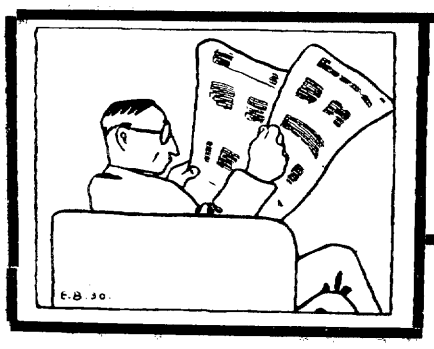
— Haridusminsteeriumis koostatakse praegu kultuurkapitali eelarvet käesolevaks poolaastaks. Valitsuse osa eelarve 90.000 krooni ulatuses juba koostati. Sihtkapitalide eelarved valmivad arvatavasti tuleva nädala esimesiks päeviks. Tuleva nädala lõpul kutsutakse siis kokku eelarvekomisjon. Sihtkapitalid saavad valitsuse osaga võrdselt 90 tuhat krooni, sest summasid on üldse kultuurkapitali heaks saabunud 180.000 krooni. See on natuke rohkem, kui eelmisel poolaastal.

— Hiinamaal, Wutschou linnas ühel laeval nõudis tulekahju ohvriks 650 inimese elu. Liikuvalt restoran-laevalt levis tuli ka teistele laevadele ja lõpuks edasi linna, kus elab 50.000 inimest. Tuli hävitas 30 Hiina laeva ja ühe linnaosa, kus asusid peaasjaliselt lõbustusasutused.

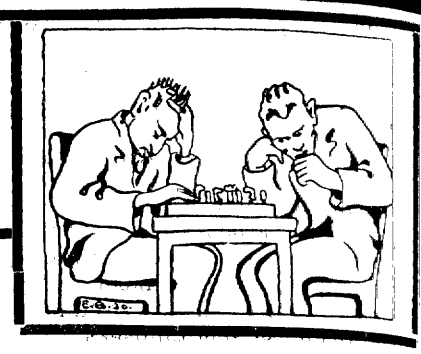
— Käesoleva aasta septembris on riigi viina ja piiritust müüdud, sulgedes eelmise aasta vastavad arvud: 1.160.370 kr. eest (1.223.442). Sellest üldtarvitamiseks 1.015.837 krooni eest (1.081.881) ja tehnilisteks ning muudeks otstarveteks 54.989 krooni eest (47.009).

1. jaan. kuni 1. okt. käesoleval aastal on riigi viina ja piiritust müüdud üldse 9.613.081 kr. eest (11.133.139), sellest üldtarvitamiseks 8.508.772 krooni eest (9.880.418).

— Neljapäeva õhtul põles Harku kolonii tisleri töötuba ühes majas asuvate kooliruumide ja kooli juhataja korteriga maha. Hävines kooli õppeabinõud, osa juhataja korteri sisseseadest ja raamatukogu. Kahju on hinnatud 2 milj. sendile. Maja oli kinnitamata.

Puhkehetkiks

Moedemonstratsioon „Glorias".

Monotoonsesse poolalganud hooaega tõi elevust firmade Bato, Mertens ja Granbergi poolt arransheeritud moe- ja soengudemonstratsioon „Gloria Dancing Palace'i" stiiliküllastes saalides. Valitses kord jälle „Hochbetrieb". Finantsaristokratia, kuldne noorsugu, kunstnikud, näitlejad ning ärimehed mõnulesid laudade taga, andudes kord manekeenide, kord kabareeprogrammi vaatlemisele.

Meeleolu eest hoolitses A. Lüdig, ent lokaali külm suursugusus nõudis üpris tähelepanuväärivad kvantumid spirituoose enne kui innukas jutukõmin surises suures saalis. Seda soojem oli suhtumine programmi hiilgenumbritesse.

Pikantne Erna Sadde lõikas ärateenitut kiitust. Vormilt täiuslikud jalad ning imesihvakas, traineeritud keha kutsusid nii mõnegi smokingis isanda huultele heakskiitva muhelemise ning kunstitundjad imestasid Sadde kiiret arengut ja kindlat individuaalset joont. Applaus veeres lainena üle lokaali. Ent naiste käed ühinesid plaksutamisega alles siis, kui caballero Enrique areenile ilmus. Tuli soontes ja silmades. Temperamenti plahvatuseni, isegi niivõrt palju, et ta vahelt brutaalsena mõjus. Ning tema kõrval habras, õrn La Haryta — kehastunud naiselikkus. Millised vastandid! Ning just sellepärast haarav. Aa!, mu daamid, milliste silmadega jälgisite tantsu. Neid ei oleks Teie mees tohtinud kunagi näha.

Sellises miljöös teostus tualettide demonstratsioon. Avamäng ennelõunaste kleitide ja nende juure sobivate soengute ja mantlitega. (Miks mitte koertega? Välismail „kannavad" snobid iga tualeti juurde — vastavat koera.) Ning — pardon, senor Enrique, nüüd särasid daamide silmad veel enam. „Aa! milline kasukas!", kuuldus valus ohe kuskilt saali nurgast kui manekeen esitles varsanahkset kasukat hundinahast kraega. „Tõeline hunt lambanahas", arvas korpulent härra, kelle abikaasa lapseliku rõõmuga jälgis sihvaka manekeeni liigutusi.

„Eelistan karusnahkmantlit Gigolo-modellist", sosistas noor tütarlaps, kelle unistavad silmad kõnelesid suurtest, ent täitumatutest soovidest.

„Ometi kord oma elemendis", hõiskas härra monokliga. „Punane kui kurat."

Selline kompliment käis punase mutinahkse mantli kohta, mis loimendas tuleleegina.

Imetluse hüüded ja igatsevad pilgud saatsid kõike modelle. Sest kõik olid nad ilusad: oravanahksete kraedega, kotikud originelli lõikega ning lõppude lõpuks hermeliin-loomulikus pruunis värvis (kui uskuda Lüdigit).

Neid õhtukleite! Maani, maani! Pühkides tolmu põrandalt ja kippudes käies jääma jalgede vahele. Kahtlemata tervitatav mood neile, kes ei ole rahul oma jalgade proportsioonidega, ent kujutlen, et pisut ebapraktiline. Sellise kleidiga ei või iial jala käia — tuleb kasutada sõidukit. Seega: rikaste privileegia. Ning päeval kõlbmata, nagu demonstratsioonistki selgus. Aga siiski — ilus, väga ilus. Äärmiselt naiselik. Väga ja väga suursugune. Kuna jalgu vaid vähe näha, muutuvad nad jälle salapärasteks, väikesteks jalakesteks, kelle tuhvli all on kütkestav kangelast mängida. Naine muutub jälle naiseks — jumalale tänu.

Soeng — jah, tähtis tegur naise ilus. Prantsusmaal on kunstnikke soengute alal. Väikseimgi näo defekt kaob hea soengu puhul. Leidub neid kitsale, laiale, kunasele ja kahvatule näole. Seni, kui meil veel iga kleidiga ei vahetata juuste värvi, oleks soovitav vähemalt kord otsida endale sobiv soeng. Et seda võib, tõendasid manekeenide õnnestunud soengud.

Sellega lõppes too suursündmus. Vana valssi helidel keerlesid põrandal arstid, artistid, kaupmehed ja võlgnikud segamini. Ent lõbusas tujus ei mõelda vekslitele....

Lucas.

Kosmeetiku juures.

„Armuline proua soovivad?"
„Punast."
„Missugune nüanss, palun."
„Häbipuna."

Espanola.

„Estonia" Valge saal propageerib Hispaaniat — Hispaania tango, „Hispaania tantsupaari poolt serveeritult, „Murphy Bandi" Hispaania fox, lilleneiu Andaluusia roosid — kõik imiteerib toda kuumusest ja lõunamaitest lõhnadest küllastatud õhku, millest võrsus senor Acebo, diplomaat jumala armust ja kuratlikult ilus. — Primo de Rivera tegi parandamatu lapsuse läkitades tolle süsimusta Apollo Põhjamaade Pariisi—Kopenhaageni, kus Tivoli muusika mõirgab ning akvariit raskeimagi vere tormama paneb. Seal, blondide paradiisis, põletab tumedate silmade pilk naissüdameid. Senor Acebo Hispaania saatkonna sekretär (kõlab kinolikult!), lendles mesilasena õielt õiele ning ei võinud aimata põhjamaist lõppu sellele lõunamaisele unelmile... Sammudes oma majesteedi jälgedes — Alfons XIII on alati alistunud naiste veetlevusele — tekkis senore hästivormitud pea ümber Don Juani, tolle õige, kergemeelse ja südametu Hispaania Don Juani aupaiste.

Flegmaatne ja heatujuline daanlane vaatles stoilise rahuga selle läikiva välismaise putuka siplemist. Naeratas ainult ja sütitas uue sigari. Ka siis, kui oma naine Madridi võlude objektiks oli. Ning nende muhelejate hulk kasvas päev-päevalt. Kuid saabus hetk, mil naeratus suri, ja petetud abielumehed põrnitsesid süngelt oma ette. Järgmine staadium leidis avaldus kollektiivselt: ninapidi veetud mehed, lõid liidu, ja — vaikisid! Kuni kord restoraanis Caballero käsile võtsid ja halvasti kohtlesid ta Adonise nägu. Kuna toreadooride maa pojal armastus süttis, lõõmas ja kustus, osutas daanlaste kättemaksu tunne suuremat püsivust. Vaene senor Acebo sai peksa, ikka ja kõikjal, põgenes oma hädas ühele üksikule saarele, sai ka seal peksa ja oli lõpuks sunnitud tagaajajate eest üle piiri haihtuma.

Veidi kommetest.

Heakombeline inimene peab mõjuma nagu teda ei olekski. Tundub paradoksaalsena, ent on õige: peame võimalikult vähe paistma silma, võimalikult vähe tülitama oma ümbruskonda.

Nii ei kuulu kuuldav ninanuuskamine hea tooni tingimustesse. Ent samuti ei vasta nõuetele pea kõrvale pööramine selle toimingu juures. Taskuräti käsitlemine peab olema niivõrt esteetne, et see ei nõua selliseid ettevaatusabinõusid. Nagu üldiselt, nii ka siin: puhtus on esimene kasvatuse tunnus.

Haigutamine on paha. Ent tekkinud olukordades ei või vahest keelduda selle naudingust. Haigutamine on teataval määral tingitud igavusest ning mõjub selleajarast juuresolijaile haavavana. Kui meil ei suuda seda sumbutada, siis püüdkem vähemalt katta seda käega. Lahtise suuga haigutavale oleks vaja mürkkärbest plomm-ritud hammaste vahele!

Kõhatamine nõuab kaitsvat kätt ees. Kõvem kõha ja aevastamine tõepoolest taskurätikut. Ent sellesse sülitamine tõukab esteetseid inimesi jäädavalt eemale.

Teiseks negatiivselt mõjuvaks tegurik on halb suulehk. Sellepärast kuulub ta hügieen esimeste tingimuste hulka kasvatuses. Oleme halva suulõhna pärast kaotanud enam sõpru, kui ise võime aimata.

Maniküüri tegemine võõraste ees kuja osa magamistuba seltskonda ja kuulub seega keelatud toimingute hulka avalikkuses. Samuti ei sobi soengu kammimine kohvikus, nagu seda Tallinnas sageli näeb. Patustajateks on siin härrad. Ent kellele valmistab lõbu vaadelda koonu kohal damist kohvikulauale? Ka kõõm kuulub hooletuse tõenduste hulka. Ei saa pidada gentlemaniks meest, kelle kuuekraed ohe kõõmast kaetud lumesadu. Sellise jama haigusega härra peab eriliselt hoidma soengu kohendamisest väljaspool kodu. Kes võime teada, mitu korda oleme tolle ohe puhta kuuekrae pärast kaotanud head shansid mõne meeldiva tütarlapse juurde kel on pisut esteetsuse tunnet? Nart juustes on kõõm otse andeksandmatu ja mõjub absoluutselt eemaletõukavalt. Pese juukseid vähemalt 2 korda nädalas, tõusta hommikul veidi varem üles ja harjata juukseid 15 minutit, hoida kamm ja hari puhas, ning kuu paari jooksul oleme saavutanud märgatava edusammu?

Esteetsus ja puhtus moodustavad hea kasvatuse, s. t. heade kommete aluse. Sellepärast peame nägema selliseid asju, mida ei kirjutata üheski kommeteraamatus, vaid mis arenevad ühes inimese kogemuste ja tsivilisatsiooniga, viies meid lähemale **kultuurile.**

Kodumaalt.

Tartust.

„HELIOSE" VABRIK MÜÜDI.

Kuulus „Heliose" vabrik, mille plahvatuse tagajärjeks on asjaolu, et tuleb minna istuma mõneks ajaks mitmelgi tuntud ärimehel ja ettevõtjal, oli viimasel „Tartu-Võru" rahukogu kinnisvarade oksjonil müümisel. Kogu vabriku päralt olev maa-ala, hooned ning sisseseade on hinnatud kokku üle 59.000 krooni ja seaduslikuks hinnaks määratud 93.000 krooni. Võlga on aktsiaseltsil 105.000 krooni, sellest hüpoteegivõlga 90.000 kr.

Pakkumisel ostab varandused B. Mäeloo, olles Linnapanga ja veel mõne teise panga volinikuks.

Samast oksjonihaamri teed rändab veel omalajal Tartus elujõuliselt töötanud J. Haupneri pärijate metallitööstus. Varanduse seaduslikuks hinnaks on määratud 38.040 krooni, obligatsioonivõlga lasub tööstusel 22.756 kr. Müügil langeb varandus 20.200 kr. eest restoranipidaja W. Segerlinile.

Samal oksjonil langevad veel oksjonihaamri all võõraste kätte kaks kivimaja, kaks ühekordset puumaja ja kolm talu, kusjuures ühel talul lasub võlga vaid 175 krooni.

LINNA AASTARAAMAT TARTULE.

Tartu linnavalitsus kinnitas statistikabüroo poolt koostatud linna aastaraamatu kava, mille järele perioodiliselt iga aasta ilmuvas aastaraamatus põhjalikult käsitatakse vaid üht ala linnavalitsuse tegevusest, kuna teiste suhtes pealiskaudsema ülevaatega lepitakse. Seega kujunes aastate kestes täielik ülevaade linna kõikidest tegevusharudest.

Esimese aastaraamatu ilmumist võib loota juba 1931. aastal.

TARTUS VILETSAD OMNIBUSED.

Kui Tartu kodanik korra juhtub pealinna, siis imestab ta kindlasti sealsete omnibuste meeldivast välimust ja mugavat sõitu. Tartus tuleb aga elanikel leppida paratamatult aga vanade, omalajal tarvitusele võetud kastidega, mis väliselt ei paku mingit meeldivat muljet ja ka sõitmisel seesistujale põhjaliku raputamise osaks annab. Viimasel ajal on tekkinud küll teiste sekka üks ilusam ja viimaseaja nõuetele vastavam omnibus, kuid üldist muljet see ei muuda, kuna kõik sõitjad ei mahu ju ühele omnibusele.

TARTU LINNA JA PÕLLUTÖÖMINISTEERIUMI VAHELINE RENDILEPING KINNITATI.

Vabariigi valitsus kinnitas rendilepingu Tartu linna ja põllutööministeeriumi vahel. Selle rendilepingu alusel lähevad Tartu linnavalitsuse valdamisele 99. aastaks väljaspool linna piire asuvate, Raadi, Tamme ja Ropka mõisa maid, kogusummas 125 hektari.

Linn omakord annab nimetatud maad välja aianduskruntidena, milliste rendilepingu kava leidis kinnitamist koos linna ja põllutööministeeriumi vahelise rendilepinguga.

TARTU ÕPETAJAD EI SÜNNI KOKKU.

Hiljuti asutati Tartus keskkooliõpetajate ühing. Nüüd on nimetatud ühingu juhatus pööranud linnavalitsuse poole palvega korteri saamiseks mõnes linnamajas. Linnavalitsus otsustas asja eitavalt, kuna on loomulik ja arusaadav, et õpetajad omavahel kokkulepiksid, ilma eraldamata algkooli ja keskkooli õpetajaiks. Senised õpetajate seltsile antud ruumid peaks olema kasutamiseks vastuvõetavad mõlemaile.

TARTU TURUD ÜMBERKORRALDAMISELE.

Neljapäeval võeti Tartu linnavalitsuse poolt vastu uus turgude ümberkorraldamise kava. Uue kava järele viidaks üle kauplejad vabaduspuiestee kõnnitee äärest ja politseiplatsilt.

Lõpuliku sõna asja kohta ütleb linnavolikogu esmaspäevasel koosolekul.

TARTU TÖÖBÖRSIL NÕUTAKSE METSATÖÖLISI.

Viimasel ajal on tõusnud Tartu tööbörsil nõudmine metsatööliste järele. Asjaolu on tingitud sellest, et on alanud riigimetsades puulõikus, kuhu töölisi rohkemal arvul tarvis.

Senini pole tööbörs suutnud veel rahuldada kõiki nõudmisi.

Samuti on ka naistööjõudude järele nõudmist ja peamiselt just taluteenijaiks.

Hageri kaupmehe seiklused.

Kuidas maa--ametnik oma kohustest aru saab.

Meile kirjutatakse:

Teisipäeval, 30. septembril peeti Hageris laata ja ega laat muidu või mööda, kui karvakitkumist ja veristamist ette ei tule. Laadal muidugi võeti kõvasti viina ja kui juba pead auru all, siis mindi ka käsitsi kokku oma vanu arveid õiendama, anti siis ka kividega ja muuga, mis ära kätte juhtus. Seal oli ka üks Kohila mees, kelle pea kallal mitmed olid oma jõudu katsunud ja pealuu kõvadust proovinud, nõnda, et selle härra peast järelejäänud oli verine tomp ja inimeseks võis mees saada kõva pesemise järele. Eks Kohila mees siis läinud ka kohalikule politseikonstaabel Kippus'ile oma häda kaevama ja paluma, et see võtaks lööjad kinni ja seaks protokolli kokku. Kuid politseinik Kippus olles ka kõva laada auru all hakkas omalt poolt veel kaupmees Jaasoni ässitusel nimetud meest togima kartu nägu, mis juba ennem muidugi veritu oli ja togis seda meest nõnda kaua, kuni viina aur peast vähemaks kadus, siis aga taipas, et võib sellepärast ise kohtu alla langeda, siis olid muidugi palved lahti ja hakkati siis ka mehe nägu verest puhastama ja hoiti mees hommikuni meeliteta oma juures korteris, sest oli ju karta, et mees läheb viimati arsti juurde ja siis tuleb protokoll kõrgemalt poolt kaela, mille järelduseks oleks „Jumalaga leib ja võim."

Oleks juba aeg rohkem maa-politseinikude peale rõhku panna, et nemad kodanikudega seadusliselt ümber käiks ja mitte omavoli ei tarvitaks. Kui inimene on joobnud, selleks on arestimajad aga mitte konstaabeli rusikad.

Tallinna horitsondilt.

Väikeste meeste „Lapua marss".

Linnarentnikud liikvel.

Linnarentnikud kaebavad: Linnamaad seisavad liigvee all, linnarendikruntidele juurepääsuks puuduvad korralikud teed ja rendimäär hektari kõlbmata rabamaa kasutamise ees on määratud enam kui 10 korda kõrgem kui riigiasunikel. Tallinna linn ahnitseb uusi maid endale juure, kuigi linnal kasutamata maid leidub küllalt, millede maaparanduse eest kümne aasta jooksul pole midagi äratehtud. Kurikuulsa Paimali ajal kõrgendati maa kasutamise rentisi mitmekordseiks, — nüüd üldise põllumajanduslise kriisi juures ei saada enam maadest rendirahagi kätte, sest põllumajanduse produktide hinnad on alla läinud ning rabamaa hein ei maksa turul enam kui 30—40 senti puud ning üldse pole turul nõudmist madalaväärtuslise heina peale.

Imelik on tõesti asjaolu, et määratakse rentnikkele nii kõrget renti ja keegi ei valva sarnaste rendimäärade järele. Renti võetakse hektari arvu järele, olgu et igal rentnikul pool maad midagi ei kasvata peale sambla ja mittesöödava rohu, nagu see Veimarshofi rendikruntidel on.

Sõjamäe-Veimarshofi maade linnarentnikud on pööranud vastava märgukirjaga Tallinna linnavalitsuse poole, kus paluvad praegusel põllumajanduslise kriisiajal kõrgeid rendimäärasi alandada ning rendi viivitusprotsendid ära jätta. Ühtlasi soovivad ülalnimetatud linnarentnikud nende käes rendil olevaid maid omanduseks osta pikaajalise järelmaksuga, sest siis avaneks rentnikutel võimalus maid ülesharida ja kultuurmaadeks muuta lühema aja jooksul. Märgukirja ärakirjad on linnarentnikud saatnud ka Riigikogu rühmadele. Lähemal ajal kavatsevad Sõjamäe-Veimarshofi maade linnarentnikud üleskutsega pöörata kõigi linnarentnikkute poole ühinemiseks, et algada võitlust oma eluliste ja majandusliste huvide eest, mida siiamaani Tallinna linnavalitsus on meelega ignoreerinud.

Linnarentnikutel on õigus enda huvide eest valvel olla. *A. M.*

Mundi ja Pikk tän. liikumisele avatud.

Laupäeva hommikust peale olid sõidukitele liikumiseks avatud Mundi ja Pikk tänav, mis olid suletud pikemat aega automaattelefoni kaablipaneku tõttu. Liikumine Balti jaama Vene turult ja Raekojaplatsilt läheb nii siis jälle harilikus suunas.

Linna palgalist tuletõrjet suurendatakse.

Ühend. uue pritsikuuri ehitamisega Paldiski maanteele, suurendab linn palgalist tuletõrjet 22 mehe võrra. Nendest on 11 alati valvekorral. Kasutada on nendel 1 autoprits, 1 mootorprits ja 2 veoautot. Uude ruumi asuks ka vabatahtliku tuletõrje ühingu 8. jaosk. oma mootorpritsiga.

Tallinna turg.

Üksikuil turuosadel oli nädala lõpul hindade pilt järgmine:

Lihaturul: Sealiha tervete loomadeviisi, 80—88 s. kilo, loomaliha 45—55 s. kilo, lambaliha 55—75 s. kilo, vasikaliha, mida võrdlemisi vähe, 60—80 s. kilo.

Tapetud kanad 100—200 s. tükk, pardid 100—150 s. tükk, jänesed 150—225 s. tükk, suurusele vastavalt ja tedred 125—160 s. tükk.

Kanamunad 16—20 senti paar, suuruse järele.

Karjasaadused: Pütivõi taluinimeste vankritel 175—200 s. kilo, pressitud lauavõi 210—225 s. kilo, koor, hapu, 140—150 s. kilo, piim 14—16 s. liiter, juust sordi järele 120—250 s. kilo.

Kalaturul: Värsked räimed 18—24 s. kilo, kilud, mida vähe, 30—35 s. kilo, tursad 16—20 s. kilo, ahvenad 35—42 s. kilo, haugid 50—60 s. kilo, angerjad 180—200 s. kilo, siiad 80—100 s. kilo, särjed 30—35 s. kilo. Suitsetatud räimed 10—12 s. kümme, kilud 4—6 s. kümme.

Marjaturul: Õunad 280—500 s. mõõt (20-liitriline) ja 20—40 s. liiter. Tüki viisi 3—10 s. tükk. Jõhvikad 10—12 s. liiter, pohlad 15—18 s. liiter.

Seened 30—80 s. liiter, sordi järele. Mesi 175—180 s. purk.

Aia- ja juurviljaturul: Kapsad, värsked, 50—100 s. puud ja 5—7 s. kilo. Hapud kapsad 15—20 s. kilo, kartulid 50—55 s. mõõt ja 4—5 s. liiter. Kaalid 8—10, porgandid 8—12, peedid 10—12, sibulad 25—30 s. kilo. Kurgid, hapud 4 s. tükk alates.

Väiksemaid patte.

Möödunud ööpäeva jooksul registreeriti Tallinnas Harju prefektuuris eksimisi seaduse vastu järgmiselt: lihtvargusi — 3; sõidumääruste rikkumisi — 1; petmisi — 1; äritunnistuseta kauplemisi — 1; reservväelaste registreerimise määruste rikkumisi — 1; õnnetuid juhtumisi töö juures — 2; avalikus kohas kerjamisi — 1; äkilisi surmajuhtumeid — 2; ettevaatamata sõite — 1; loata üle piiri käimisi — 1; juukselõikamisäride kohta käivate sundmääruste rikkumisi — 1; omavoli tarvitamisi — 3; pagari öö-töö keelu kohta käivate määruste rikkumisi — 1; registreerimise määruste rikkumisi — 1; tervishoiu ja puhtuse kohta käivate määruste rikkumisi — 8; joobnud isikuid arestimajja toimetatud Tallinnas — 10, Nõmmel — 1.

Bürokratism!

Meie lehe toimetus pööras Kaub.-Tööstuskoja vastava osakonna poole palvega võimaldada andmete saamist tegevuse lõpetanud äride kohta, millede nimed lugejaskonna huvides oma lehes oleksime avaldanud. Ent K.-tööstuskoda leidis kohaseks meie palve suhtes eitavale seisukohale asuda, sest vastavad andmed ilmuda — „Kaub.-Tööstuskoja Teatajas."!

Nähtavasti tahetakse Koja ametliku häälekandja lugejaskonda sunniviisil suurendada.

Halba äädikahapet

on ka meie kauplustes müügile ilmunud. Kuna selle sisu on kas lahjem kui pealkirjas mainitud või puhastamata, tuleb kaupmeestel suhtuda ettevaatlikult essentsi müüjatesse ja neid tarbekorral vastutusele võtma.

Hippodroom.

Eesoleval pühapäeval teostud hippodroomil n.-n. *härrade sõit*. Sellest võtavad osa sõitjatena ainult hobuseomanikud.

Kinod.

„GRAND-MARINA".

Neljapäevast jookseb kahekordne eeskava — „Piiratud" ja „Kaks punast huult". Esimene on sõjafilm India elust, mille peaosades Ameerika näitlejad Richard Dix ja Esther Ralston. Film punastest huultest viib meid Hispaaniasse ligemale saja aasta võrd tagasi. Noor röövlipealik armub ilusasse senorasse, mis põhjustab seiklusrikka filmi arengu. Sisu — see on ju romantiline ja tuntud aine, kuid siiski alati uus. Peaosades Antonio Moreno ja Estelle Taylor. Näitelaval mandoliinide kvintett, Mira Miralda ja hiinlaste trupp. 28. oktoobril esineb „Grand Marinas" tuntud mustlaste ja vene romansside ettekandja Juri Morfessi.

„BI-BA-BO".

Juba ligi nädal näidatakse põnevat armastusefilmi „Äraandja". Tegevus viib meid kõrbesse Prantsuse sõjaväelaste hulka. Noor tüdruk, kes abiellus rügemendi kolonelliga salakuulamise otstarbel, armub ja tema armsamaks osutub koloneli vend. Sisu põnevus ja tegevuskoht mõjub kaasakiskuvalt, mistõttu ongi seletatav filmi rahuldav edu.

„ENDLA".

Käesoleval nädalal jookseb „Endlas" Hegewald-filmi esietendus „Ühe öö elamused". Saatuslikud kired, mis linastatud Irene Krausi novelli järgi. Filmis mängivad peaosi Marella Albani, Lotte Lorring, Angelo Ferrari ja Igo Sym. Lisapalaks Fox-filmi ringvaade ja grotesk.

„REKORD"

andis uue eeskava reedel. Peaosades publikule tuntud Lil Dagover ja daamide lemmik Ivan Petrovitš.

KÜTKESTAV MÕTETUS

jookseb neljapäevast alates mugavas „Gloria Palace'is". Harry Lieke jumaldajail on võimalus kuulda tolle võluri sümpaatset häält. Maria Paudler peletab oma huumorikõllase mänguga kõik äripäevsed mõted ja mured. Isegi päeva nõrk kassa võib teda ja Fritz Kampers'i vaadates äri-mehel ununeda. Kuigi filmi algus vähetõotav, ei maksa sellest ehmatada, sest peagi algavad naeru garanteerivad stseenid.

SPORT.

Sport võitis HAK 6:2.

Üks puhas ja kaks tehnilist k=o.

Teisipäeval peeti „Grand Marinas" neljandat klubi-matshi Spordi ja HAK (Helsingi atleetklubi) vahel. Eelmistest klubimatshidest on Sport võitnud kaks korda ja HAK üks kord.

Kärbeskaalus kohtusid *Lilleman(s)* ja *Maattula* (HAK). Kõigil kolmel roundil oli väike soomlane parem ja võitis. Kukkkaalus Spordi *Schwalbach* võitis 2. roundil tehnilise k-oga *Karlssoni*. Schwalbach on tulnud Brasiiliast ja annab sootuks erineva poksikooli, mille vastu võitlemiseks Karlssonil puudus oskus. Sulgkaalus *Jegorow* (S.) võitis *Gustavsoni* puhtalt. Jegorow oli hea lähivõitluses. Kergekaalu matsh *Taari* ja *Ekholmi* vahel oli õige temporikas. Taar oli kogu aeg effensiivis, lõi paaril korral soomlase koguni groggyks. Matshi lõpul lendasid mõlemad hooga vastu ringi, misläbi see vajus kokku.

Kerge-keskkaalus *Mänd* ja *Rantanen* pakkusid õhtu ilusaima matshi. Rantanen oli küll füüsiliselt tugevam, kuid ei suutnud seista vastu Männa uppedenttide sajule ja saavutas võidu kõigil kolmel roundil. Gens päästis Rantase k-ost.

Keskkaalus *Kuusa* ja *Linnakorpi* tegid imeliku matshi. Soomlane tormas kogu aeg Kuusale otsa ja suutis lähivõitluses lüüagi mõni kord. Kuusa tabas vastast kaugetega vahetevahel salvavalt. Teise roundi alul Kuusa tabab vastast paraja solar plexusega, mis teeb Linnakorpi otsekohe groggyks. Soomlane loobus. Kuusa võit tehnilise k-o läbi.

Poolraskekaalus *Misler* kohtus *Paalesega*. Soomlase suur vastupidavus ja „Soome sisu" olid selles süüdi, et Misler saavutas vaid punktivõidu.

Raskekaalu paar *Alalooga—Ähman* lõppes ruttu. Soomlane lõi Alalooga kohe parema lõuahoogiga põrandale, kust eestlane tõusis 5 juures. Salvav uppercout lõpetas matshi puhta k-oga Ähmani kasuks. Klubimatshi võitis Sport 6 : 2, seega juhib nelja matshi kohta 3 : 1.

Publikut oli ruumikas „Grand Marina" teater „laeni" täis.

Peakohtunikuna toimis Gern Spordist, ringikohtunikuna N. Matsow Poksiklubist.

Poksiklubi — Kalev 4:4.

Pühapäeval, 19. oktoobril kohtusid Kalevi võimlas klubimatshis Tallinna poksiklubi ja Kalev. Matsh lõppes 4 : 4. Kärbeskaalus Jakobson (PK) võitis Vattmani; kukk-kaalus Boorman (PK) — Tinabergi; sulgkaalus Luts (K) oli parem Seebergist; kergekaalus anti Hendriksonile (PK) väärotsusega võit Emari (K.) üle. Kerge-keskkaalus Tihomow (PK) võitis vanameister Kreekmani; keskkaalus Alber (PK) kaotas Reinole; poolraskekaalus Hansen (PK) sai lüüa Võrgilt; raskekaalus Valdman (K) lõi punktidega Muru.

Ringikohtunikud olid E. Lepp ja N. Matsow.

Maadlusvõistlused Kalevis.

25. ja 26. oktoobril korraldab Kalev seltsi ruumides hooaja esimesed rahvusvahelised maadlused asjaarmastajatele. Osa tulevad võtma peale Eesti paremate maadlejate soomlased ning arvatavasti ka lätlased. Osavõtjaid on loota ülle 50. Enne võistluste algust demonstreeritakse publikule elukutseliste maadlejate võitlusviisi. Võistlused algavad kell 7 õhtul.

Käsipall.

NMKÜ karikavõistlused lõpevad pühapäeval.

Läinud pühapäeval oli NMKÜ karikavõistluste kavas kaks korvpallimängu. Esimesena kohtusid Russ ja NMKÜ, kes mõlemad olid seni kaotuseta. Russ võitis napi paremusega 30:24, poolaeg 14:12. Kalev võitis Eestimaa spordiseltsi suurelt ja seda just sakslaste nõrgavõitu kaitse tõttu. Mäng lõppes 48:22 Kalevi kasuks, esimene poolaeg 20:9. Sõprusmängus kohtusid kaitseliidu ja NMKÜ vanemad härrad või „pühapäeva" mängijad. Võitis kaitseliit 12:11 (3:9).

Kesknädalal peeti võistlusi Lutheri NMKÜ võimlas. Kõik mängud olid tsükli poolfinaalid. Meeste võrkpallis Kalev võitis ÜENÜTO 16:14 ja 15:6. Naiste võrkpallis Russ võitis Puhkekodu 15:6 ja 15:4. Meeste korvpallis kohtusid NMKÜ ja Kalev. Viimasel õnnestusid paremini pealevisked, mis tõttu võit ei olnud kuigi raske. Lõpptagajärg jäi Kalevi kasuks 28:19 (17:10). Finaalides kohtuvad pühapäeval: Kalev — NMKÜ meeste võrkpallis, Russ — Kalev naiste võrkpallis ja Russ — Kalev meeste korvpallis. Korvpallis, juhul, kui võidab Kalev, tuleb uus finaal, kuna Russil ei ole veel kaotust.

Tallinna tööstusi.

Vigastatud sõjameeste ühingu töökojad.

Narva mnt. nr. 9. on ettevõtliku vaimuga sõja kangelased asunud töötama, et saavutada endale ülespidamist ja pakkuda mõõduka hinna eest oma tooteid. 17 meest ühes meistri ja õpilasega töötab kingsepatöökojas, valmistades tugevast säärsaapast alates kuni luksuskingani. Iga mees on vilunud oma alal. Parandustööd sooritatakse hoolega. Erialaks on ortopeedilised tööd, mil alal on suudetud ületada välismaa tooted, mis sagedasti on osutunud nõrgemateks meie omadest. Kahtlemata mõjutab töö kvaliteeti ka vilunud meistri juhatus. Töötatakse niisuguse innuga,, et suudetakse alalhoida ladus tubli tagavara kõiksugu jalanõusid.

Rätsepaosakond on juba 8 a. töötanud. Töötoas istub 16 töölist ühes õpilastega, kuid tarbekorral antakse osa töid ka välja. Valmistatakse hea eduga kõiki vormi- ja erariideid, kaitseväelaste, kaitseliitlaste, riigiteenijate j. t. kaunid vormiriided on tulnud Narva mnt. nr. 9. töötavate meeste nõela alt.

Ent midagi ei saavutada ilma töö ja vaevata. Vigastatud Sõjameeste Ühing on oma kuludega remonteerinud ruumid nägusateks, meeldivaiks ning ajakohasiks.

Külaskäik endiste sõjakaaslaste hulka tuletab meile meelde, milliseid kohustusi nende vastu omame.

Mehaaniline töökoda „Rekord".

Omanik Aleks. Gorbatschevi lahkel kutsel oli meil võimalus tutvuneda ülalpool mainitud firmaga.

Tööstus tarvitab elektrijõudu ning annab teenistust kuni 30 inimesele, kui ladus töötavaid kaasaarvata. Päevane toodang ulatab 60—65 paarile. Toodetest on erilise poolehoiu võitnud kalameeste ja tööliste lemmikjalanõud — vene saapad. Kuid ka naiste kingad, meeste ja laste jalanõud on oma kvaliteedi ja ilusa kujuga kujunenud otsitavaks artikliks. Neid võib kartmatult kõrvutada mõne suurtööstuse toodetega, kuid on hinna poolest soodsamad.

Tööstuse juures tarvitatakse peamiselt välismaist nahku, sest kodumaa oma ei ole kahjuks veel nii kaugele arenenud, et suudaks konkurentsist võtjana välja tulla.

Hra Gorbatschevil on ka rikkalik ladu talla-, pastla- ja pinsulinahku ning chroom, schavroo ja schewrett nahku kõigis värvivarjundeis.

Euroopalik juuksetööstus

on Pikk t. 19 üle kolinud Fa. Grandberg, nimi, mis kõneleb oma eest. Elegantne, puhas, varustatud mugavate toolidega ja meie oludes otse üllatavate uudsustega, pakub Granbergi juuksetööstus, mis oma aastate poolest on veteraan meie juuksetööstuste hulgas, selliseid finesse, et paratamatu visiit habemeajaja juurde muutub naudinguks.

Daamide soengud on fa. Granbergi ammutunnustaud spesialiteet. Tema klientide hulka kuuluvad silmapaistvad daamid meie seltskonnast, kes oskavad hinnata kauni soengu väärtust.

Mainimata ei saa jätta eeskujulikku kohtlemist teenijaskonna poolt. Ka see on üks firma soliidsuse tunnuseid. Äriteenija esitab omanikku ning hea esindus kõneleb peremehe kasuks.

Tallinna Börse Kursisedel.

25. oktoobril 1930.

Valuuta.	Ostjad.	Müüjad.
	Lõpul.	
New-York	3.7460	3.7560
London	18,20	18,25
Berliin	89,20	89,80
Helsingi	9,42	9,47
Stockholm	100,55	101,15
Kopenhaagen	100,20	100,80
Oslo	100,20	100,80
Pariis	14,70	14,95
Amsterdam	150,85	151,65
Riia	72,10	72,60
Zürich	72,75	73,35
Brüssel	52,20	52,70
Milano	19,60	20.—
Praha	11,10	11,30
Wiin	52,85	53,45
Budapest	65,55	66,25
Warssaw	41,85	42,65
Kaunas	37,05	37,65
Moskwa (tshekk)	192,75	194,25
Danzig	72,80	73,40

Väljaandja ja vast. toimetaja: A. Soos.

A.-s. Aleksei Gorbatschev & Ko.

Vene turg 5, tel. 307-34

Soovitab oma laost kõiksugust

nahka: talla-, pinsoli-, koorepargi pastlanahka, seremet, schevrett, välismaa kroomi mitmes värvis väga odavate hindadega.

◆

Suures valikuä oma

meh. jajanõude vabriku „Rekordi" kroom-, schevroo-, lakk- ja juht-, meesterahva-, naisterahva- ja laste **jalanõusid.**

Kalameestele säärsaapaid kõige paremas headuses. Hinnad võistlemata odavad.

TUTVUNEGE

MEIE

MODELLIDEGA!

F. L. MERTENS

PIKK 12

Meester.

rätsepaäri

K. PAJU

Teatan lugupeetud klientuurile, et sügise-hooaja uudiskaubad inglise firmadelt kohale on jõudnud.

Tallinn, Rüütli tän. nr. 13

Kõnetr. (2)15-66

---

500 isesugust

kirjamarki

paljudest maadest, — kr. 1.50.

Täiel. hinnakiri maksuta.

Arthur Malla.

Tallinn, Viru tän. 8.

Juuksetööstus

„GRANBERG"

TALLINN, PIKK 19

Tel. 20-12

Meie kontor asub

Narva maanteel nr. 42.

Omas majas (sissekäik Kreuzwaldi tänavalt).

J. HABICHT & Ko.

Kõnetraat 207-12 IMPORT-KONTOR Kõnetraat 207-12

Müüme laost suurel arvul:

parimat Inglise ja Ameerika nisujahu, kartulijahu, mannat, riisi, suhkurt, herneid, otri, rukkeid, kaeru jne, jne.

Daamid ja härrad!

Ärge visake omi vanu kübaraid mitte ära, vaid tooge **Suur Tartu mnt. nr. 22**

P. ARU ←

ärisse, kus need nagu uueks saavad tehtud. Samas ka pudu- ja pesukauplus.

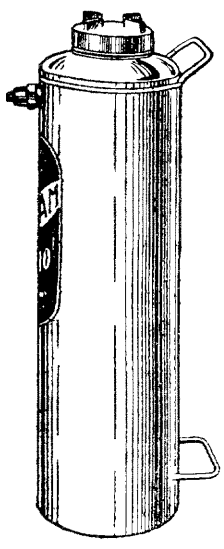
Juukselõikamiseäri

B. JÄRN

V. Tartu m. 15

I järgu tööjõud.

Lehemüüjaid poisikesi tarvis. Küsida meie lehe talitusest Pikk tän. 46.

ETA

TULI-

hädaohul kaitseb

ärisid, tööstuseid, kortereid, laoruume jne. kõige paremini prantsuse kustutaja **TOMBFLAM.** Hinna poolest on ta kaugelt odavam omist võistlejaist. Tallinna pritsimajas korraldatud demonstratsioonil andis üllatavaid tagajärgi, kustutades isegi määratu bensiinipaagi.

AINUESINDAJA:

H. JÜRGENSON & Ko.

TALLINN, LAI TÄN. 12.

Tel. (2)17-69.

Pagarid ja leivatööstarid!

Teadke, et meie **Ameerika õlikütte sisseseaded ja aparaadid** on ainukesed, mis vastavad kõikidele viimaseaja tehnika nõuetele ja tuntud on oma suure vastupidavusega, eriti leivatööstustes, kus ahjusid kümned korrad päevas kütta tuleb.

Aparaadid ühe kuni nelja brenneriga igasuguse kütte otstarbeks. Kokkuhoid kütteaineis ja tööjõus. Tööruum alati puhas.

Harry Reinwald & Ko.

Ainuesindaja Eestis.

Tallinn, Suur Karja 9—5. **Telefon 10-79.**

Eesti valmisriieteäri

J. Weismann

V. Karja tn. 8 ja Kopli tn. 2-a

Soovitab suures valikus igasuguseid daamide ja härrade sügise ja talve

üliriideid.

Tellimiste kiire ja täpne täitmine.

J. WEISMANN, V. Karja tn. 8 ja Kopli tn. 2-a.

J. Zimmermann'i trükikoda, Tallinn Lühikejalg 4.